

KÖNYVTÁRI FIGYELŐ

KÜLFÖLDI SZEMLE

TARTALOM

Vezető szovjet könyvtárosok nyilatkoznak az SzKP XXII. kongresszusáról	587-591
Miszaki fejlődés a könyvtá- rakban	591-596
Osztályozás	597-603
Kölcsönzés	604-608
Tájékoztató munka	609-633
A könyvtártudományi szak- könyvtár újabb gyarapodása	634-642

KÖNYVTÁRTUDOMÁNYI
ÉS MÓDSZERTANI
KÖZPONT

BUDAPEST

7. ÉVFOLYAM

9. SZÁM

1961

KÖNYVTÁRI FIGYELŐ

KÜLFÖLDI SZEMLE

KIADJA

AZ ORSZÁGOS SZÉCHÉNYI KÖNYVTÁR
KÖNYVTÁRTUDOMÁNYI ÉS MÓDSZERTANI KÖZPONT

7.évf.

1961.

9.sz.

VEZETŐ SZOVJET KÖNYVTÁROSOK NYILATKOZNAK AZ SZKP XXII. KONGRESSZUSÁRÓL

A szovjet könyvtáros-folyóirat, a *Bibliotekar'* 1961. évi 11. számában számos vezető könyvtáros nyilatkozatát közli az SZKP XXII. Kongresszusával kapcsolatban. A lap vezércikkét V. Efimova, a leningrádi Könyvtárosképző Főiskola dolgozója, a Kongresszus küldötte írta.

Az alábbiakban a nyilatkozatok közül ismertetünk néhányat.

GAVRILOV, N.: Vneszem szvoj vklad v posztroenie kommunizma. = *Bibliotekar'*. /Moszkva/. 1961. 11. no. 3-4. p.

Mi is hozzájárulunk a kommunizmus felépítéséhez.

KONDAKOV, I.: V centre vszej detatel'noszti. = *Bibliotekar'*. /Moszkva/. 1961. 11. no. 4-5. p.

Munkánk középpontja.

MASZLOV, N.: Nacsalo nasej rabotü. = *Bibliotekar'*. /Moszkva/. 1961. 11. no. 5-6. p.

Munkánk kezdete.

ABRAMOV, K.: Gotovit' kvalificirovannüe kadrü. = *Bibliotekar'*. /Moszkva/. 1961. 11. no. 6. p.

Képezzünk szakképzett dolgozókat.

N. Gavrilov, a Szovjetunió Művelődésügyi Minisztériuma Könyvtári Főfelügyelőségének vezetője szerint a könyvtárak jelenleg legfontosabb feladata az, hogy az olvasókhöz eljuttassák a XXII. Kongresszus anyagát és a Párt programját, aktiv segítséget nyujtsanak a propagandistáknak, a szervezett pártoktatásban résztvevő dolgozóknak és a

marxi-lenini elméletet önállóan tanulmányozóknak.

A könyvtárak másik fontos feladata: a dolgozók munkához való kommunista viszonyának kialakítása.

A Párt programja igen nagy jelentőséget tulajdonít a felnövekvő nemzedék kommunista szellemben való nevelésének. E tekintetben igen felelősségteljes feladat hárul az iskolai, illetve az ifjúsági könyvtárakra és azok emberformáló munkájára.

A XXII. Pártkongresszus határozatai rámutattak a társadalomban rejlő hatalmas erő jelentőségére. A társadalom egyes tagjai mind nagyobb mértékben részt vesznek a könyvtárak munkájában és a könyvtári tanácsok útján vezetik és ellenőrzik a közművelődési könyvtárakat. A társadalom erőinek bevonása a könyvtár sokrétű munkájába, a társadalomnak a lakosság könyvellátásában való részvétele a közművelődési könyvtárügy továbbfejlődésének egyik fő iránya.

Napjainkban állandóan emelni kell a pedagógus szerepét betöltő könyvtáros szakképzettségét és lehetőleg mentesíteni kell őt mindennemű szükségtelen nyilvántartási stb. munkától; ennek megfelelően előbbre kell lendíteni a központi katalógizálás és osztályozás ügyét, mind több és több technikai folyamatot gépesíteni kell. Ezáltal több idő marad az olvasóval való egyéni foglalkozásra s így a könyvtárosok - a kulturális front többi munkásával együtt - még nagyobb mértékben hozzá tudnak járulni munkájukkal a kommunizmus megvalósításához.

I. K o n d a k o v , a Lenin Könyvtár igazgatója megállapítja, hogy a Lenin Könyvtárnak, mint a Szovjetunió központi könyvtárának, legalapvetőbb feladata ma az SzKP XXII. Kongresszusa anyagának és határozatainak propagálása és ilyen irányú segítségnyújtás a Szovjetunió valamennyi könyvtárának.

A Lenin Könyvtár minden dolgozója maradéktalanul magáévá teszi a XXII. Kongresszus történelmi jelentőségű határozatait s ennek végrehajtása érdekében tevékenységének középpontjába, az eszmei és művészi szempontból magasrendű, az ismeretek minden ágát felölelő könyvek széleskörű propagandáját teszi.

A Könyvtár számos kiállításon mutatja be a Kongresszus anya-

gával kapcsolatos irodalmat. A bibliográfiai osztály most rendezi sajtó alá azoknak a bibliográfiai és módszertani közleményeknek a gyűjteményét, amelyek a Kongresszus anyagának propagálásához nyújtanak segítséget az ország közművelődési könyvtárainak. Az írásbeli módszertani kiadványokon kívül helyszíni kiszállásokkal segítik a könyvtárosokat a propagandamunka eredményesebb elvégzésében. Ezáltal még szorosabbá válik a könyvtárak kapcsolata a termeléssel és a gyakorlati élettel.

A Lenin Könyvtár dolgozói érzik azt a roppant felelősséget, ami a Párt által kitűzött feladatokból folyóan rájuk hárul, ennek megfelelően minden erejükkel és képességükkel igyekeznek elősegíteni a kommunista társadalom mielőbbi felépítését.

A leningrádi Krupszkaja Könyvtárosképző Főiskola prorektora, N. M a s z l o v , a következőkben látja a Főiskola feladatát az SzKP XXII. Kongresszusának határozataival kapcsolatban:

A kiválóan képzett, széleskörű elméleti felkészültséggel és politikai tájékozottsággal rendelkező szakemberek nevelésének érdekében a Főiskola tanárai arra törekszenek, hogy önálló munkára ösztönözzék a hallgatókat, fejlesszék alkotóképességüket, érdeklődést ébresszenek bennük az elmélet és a gyakorlat elmélyült tanulmányozása iránt.

A Főiskola az oktatómunka tökéletesebbé tétele érdekében 1962 elején módszertani értekezletet szervez a professzorok és az előadók részére. A hallgatók a leningrádi könyvtárakban végeznek gyakorlati munkát - társadalmi munkában.

A Főiskola a nappali tagozat mellett különös figyelmet fordít az e s t i , illetve a l e v e l e z ő tagozatra, annál is inkább, mert e két utóbbi tagozat hallgatóinak létszáma négyszeresen meghaladja a nappali tagozatét.

A Főiskolán az oktatás differenciáltan folyik. Befejezés előtt áll az ujonnan szervezett tanszakok (műszaki könyvtárak és a könyvkereskedelem gazdaságtana a levelezőtagozaton és a műszaki, illetve a gyermekkönyvtárak tanszaka az esti tagozaton) tanterveinek és módszertani segédleteinek kidolgozása.

A XXII. Kongresszus új szakaszt nyitott a tanárok és előadók

t u d o m á n y o s munkásságában is. A szaktanszékek előadói kötelesek az időszerű k ö n y v t á r t u d o m á n y i és b i b - l i o g r á f i a i kérdések kidolgozásával foglalkozni. A Főiskola tudományos munkájának középpontjában a következő témák állnak: az olvasószolgálat formáinak és módszereinek tökéletesítése; a könyvtári hálózat szervezésének és tervezésének kérdései; a társadalom szerepének fokozása a könyvtárak munkájában; a bibliográfiák és a tájékoztató kiadványok felhasználása. A felsorolt problémák kidolgozásához kísérleti és vizsgálati bázisul Leningrád város egyik kerületi könyvtára, illetve a Leningrád megyében lévő tosznenszki járás könyvtárai szolgálnak.

K. A b r a m o v , a moszkvai könyvtárosképző főiskola könyvtártudományi tanszékének vezetője, így foglalja össze azokat a feladatokat, amelyek a főiskolára várnak az SzKP XXII.Kongresszusa után:

1. Az oktatás eszmei és elméleti színvonalának emelése, az oktatásnak a gyakorlati munkával való összekapcsolása.

2. A levelező és esti tagozat kiszélesítésével kapcsolatban a következő tankönyvek előkészítése: Lenin a könyvtárakról; A műszaki könyvtárak gyűjteményei; A szovjet könyvtárak munkájának szervezése. Nyomtatásban adják közre a következő előadásokat: A megyei könyvtárak helyismereti állománya; A műszaki irodalom osztályozása a közművelődési könyvtárakban.

3. Egyik központi feladat a könyvtárak gyakorlati tapasztalatainak tanulmányozása és általánosítása; a k ö n y v t á r t u d o m á n y , illetve b i b l i o g r á f i a e l m é - l e t e legidőszzerűbb kérdéseinek kidolgozása.

4. 1962 elején a Lenin Könyvtárral karöltve cikkgyűjteményt adnak közre a lakosság könyvtári ellátásának megszervezéséről; ez a mű egyrészt képet ad majd a városi, illetve községi közművelődési könyvtárak hálózatának telepítésével kapcsolatos legfontosabb problémákról, másrészt ismerteti azokat a tapasztalatokat, amelyeket a hatóságközi egységes könyvtári ellátás tervével kapcsolatban szereztek.

5. A szabadpolc-rendszer kérdésének beható tanulmányozása és

ezzel kapcsolatban széleskörű tudományos munkaértekezlet szervezése Moszkva város és környéke könyvtárosainak számára.

6. A társadalom fokozottabb bevonása a könyvtárak munkájának vezetésébe és ellenőrzésébe; ezzel kapcsolatban cikkgyűjtemény közreadását vették tervbe és egy széleskörű konferencia előkészítésével foglalkoznak. (PS)

MŰSZAKI FEJLŐDÉS A KÖNYVTÁRAKBAN

A XEROGRÁFIA ALKALMAZÁSA A KONGRESSZUSI KÖNYVTÁRBAN

F 2470. HOLMES, Donald C.: A xerográfia felhasználása a Kongresszusi Könyvtárban. (Electrostatic photo-reproduction at the U.S. Library of Congress.) = Unesco B. Libr. 15. vol. 1961. 1. no. 18-20, 24. p. Illusztr.

A Kongresszusi Könyvtár fényképmásoló szolgálata - két év alatt megszervezve egy

uj technikának: a xerográfia nevéen ismert eljárásnak az alkalmazását - kiszélesítette tevékenysége körét. Ennek az eljárásnak az alkalmazása - amint ez különben előrelátható volt - jelentős módosításokat tett szükségessé a laboratóriumnak mind technikai eljárásaiban, módszereiben, mind a szervezetében. Ezenfelül az igénylések olyan nagymértékben megnövekedtek, hogy 1959 vége felé az 1958 márciusában a Haloid Xerox cég által előállított Copyflo készülékhez még egy, ugyanilyen márkájú készüléket kellett beszerezni.

Az új technika lehetővé teszi, hogy hatékonyabban és gazdaságosabban hajtsuk végre azoknak a munkálatoknak nagy részét, amelyek azelőtt egy sereg új művelet elvégzését igényelték.

A folyamatosan működő xerográfikus készülékek megjelenése előtt rendszerint kontakt másolatokhoz, vagy a 35 mm-es mikrofilmekhez folyamodtak, hogy kielégítsék a tudósok és a kutatók igényeit. E kétféle másolat közötti választást sokszor tisztára gazdasági megfontolások döntötték el: a fotokópia, amelynek előállítása sok időt vesz igénybe, olyan drága, hogy gondolni sem lehet

nagymennyiségben való előállítására; ami viszont a negatív mikrofilmet illeti, ennek a költsége méltányosabb, de nem mindig felel meg a használók különleges igényeinek.

A választást a másolat minősége is eldönthette: a mikrofilm tiszta másolatot ad, kevés helyet foglal el és nem túl drága, de a nagyításhoz olvasóberendezésre van szükség, míg a kontakt másolat, amely általában megtartja az eredeti méreteit, rosszul adja vissza a tónusos illusztrációkat, és voltaképpen csak nyomtatott szövegek, vonalas ábrák és grafikonok reprodukálására alkalmas.

Ami a rendes fényképezést illeti, ez az esetek nagy részében kitűnő eredménnyel jár, de tulságosan drága ahhoz, hogy nagyobb rendelések teljesítésére lehetne felhasználni.

FOLYAMATOSAN MŰKÖDŐ XEROGRÁFIKUS KÉSZÜLÉKEK HASZNÁLATA

A fent leirt nehézségeket küszöböli ki a xerográfikus eljárás, amely lehetővé teszi, hogy folyamatosan működő készülékek segítségével, 16 vagy 25 mm-es mikrofilmről, amelyre a lemásolandó dokumentumot fényképezték, pozitív másolatot állítsunk elő. Ilyen esetben a dokumentum első 10 lapjáról készített másolat a régi eljárással készített másolatok költségével azonos, a további lapok másolási költsége azonban több mint 75 o/o-kal csökken.

A tudósok és a kutatók így sokkal könnyebben megszerezhetik, mérsékelt áron, az eredetivel majdnem azonos nagyságu másolatot. De lehet, hogy a jövőben még ennél is sokkal hatékonyabb módszert találnak fel a dokumentumok másolásának megoldására; azonban már az eddig elért eredmények is igen kielégítőek. Igaz, hogy a xerográfikus másolatok, akárcsak a kontakt másolatok - ami a tónusos illusztrációk másolását illeti - sok kívánnivalót hagynak hátra. Minden más esetben azonban ezek a másolatok tiszták és világosak, s ezenkívül megvan az az előnyük, hogy pozitívok, ami különösen azoknak a szempontjából fontos, akik nem szeretnek negatívot használni.

Az a költségmegtakarítás, amelyet ez az eljárás a használók számára jelent, egy sereg technikai javításnak köszönhető. A munkát a dokumentumok mikrofilmre fényképezésével kezdjük. Ez a mikrofilm

azután a xerográfia elvén működő Copyflo másológépen megy át, amelyből egy papírszalag jön ki, rajta az egymástól keskeny fehér csikkal elválasztott képekkel, s amely egy orsón forog /lásd a fénykép mellékletet/. Ezt a kb. 28 cm széles és 450-500 m hosszúságu szalagot ezután önműködő elektromos gépek annyi darabra vágják, ahány kép vagy lap van rajta. Így egyetlen művelettel egy 16 vagy 35 mm-es s mintegy 30 méteres mikrofilmet egy kb. 600 m hosszúságu szalagra lehet másolni. Ez lehetővé teszi a készülék folyamatos működését gazdaságossá teszi az eljárást. A copyflo-berendezés papíron reprodukálja - az eredetivel sokszor azonos nagyságúra megnagyítva - a filmen levő képeket. A belőle kijövő papírszalag orsón forog; a rajtalévő képkockákat, /ezek mindegyike egy vagy két lapot ábrázol/ elektronikus vágógép választja szét egymástól. A vágógépet fotocella hozza működésbe, valahányszor a képeket elválasztó fekete vonalon áthalad.

A vágás műveletét annak ellenőrzése követi, valamennyi rendelés teljesen és hibátlanul készült-e el.

KÖZVETLEN MÁSOLÁS

A laboratóriumnak van egy olyan - a Haloid Xerox cég által nemrég forgalomba hozott - készüléke, amelynek a méretei kisebbek az előbb leírt másológépénél. Ez a készülék, amelynek automatikus vágóberendezése is van, közvetlenül - mikrofilm igénybevétele nélkül - állít elő különálló másolatokat. Régóta érzett szükségleteket elégít ki ez a berendezés; lehetővé teszi ui., hogy azonnal teljesítsük a személyesen megjelenő használók kérését és eleget tegyünk a kisebb, telefonon vagy sürgőnyileg feladott rendeléseknek. Ez az új berendezés sok tekintetben a folyamatosan működő Copyfloval azonos tulajdonságokkal rendelkezik: papírra /tehát nem fotópapírra. Szerk./ másol, nincs szükség hozzá folyékony vegyszerekre, jól reprodukálja - fehér-fekete színben - a legkülönbözőbb színeket. A kevés idővel rendelkező használóknak a következő előnyöket nyújtja: különálló lapokra készít levonatot; időt takarít meg, mivel nem kell előbb negatív mikrofilmet készíteni s azt kidolgozni; közvetlenül másolja az eredeti dokumentumot /különálló lapot vagy

könyvnek a lapját/ és lehetővé teszi, hogy a használó közvetlenül, több példányban kapja meg a másolatot.

A RENDELÉSEK VOLUMENÉNEK NÖVEKEDÉSE

Az új eljárások bevezetésével természetesen megnövekedett a fényképszolgálathoz befutó rendelések száma és változás állt be a kért másolatok jellegében. Így pl. a mikrofilmről való közönséges fényképnagyítások száma lényegesen csökkent. Ezeknek a fényképeknek az előállítására a laboratórium nemrég még folyamatosan működő /vetítő és másoló/ gépeket használt. Az elektrosztatikus másolóeljárások megjelenéséig ezeket a gépeket tartották a legkorszerűbbnek és a leghatékonyabbnak. A könyvtár laboratóriumában megtartottak egyébként egyet belőlük illusztrációk másolására. De az esetek legnagyobb részében ma már xerográfikus eljárást használják fel mikrofilmek nagyítására. Egyébként az a tény, hogy a xerográfikus alapon működő másológép percenként kb. 6 métert termel, szemben a vetítő-másológép kb. percenkénti másfél méteres termelésével, megmagyarázza a produktivitás fent jelzett megnövekedését.

A negatív mikrofilm-termelés tehát növekedett, mivel ilyen mikrofilmről lehet másolatot készíteni a leghatékonyabb xerox-eljárással. A rendelések mennyiségi megoszlásában észlelhető változás kitűnik a könyvtár laboratóriumának alábbi statisztikájából:

	1958	1959	1960
Fotokópia	245 075	108 068	104 957
Xeroxmásolat az eredeti dokumentumról*	350 919	1 317 915	1 972 562
Negatív mikrofilm**	3 652 958	4 940 491	6 107 148
Nagyítás mikrofilmről /nem xerox eljárással/	355 597	83 658	23 544

* márciustól júniusig.

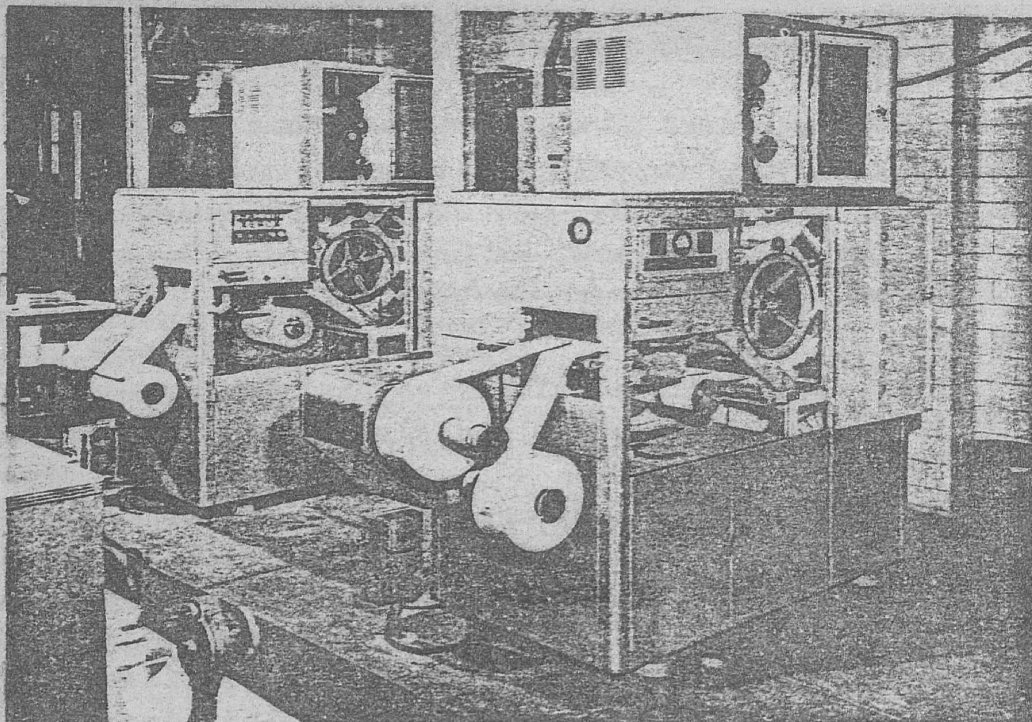
** Mint a szövegben erre már utalás történt, erről készül xerográfikus uton a pozitív másolat a Copyflo-gépen.

A laboratórium technikusai által tökéletesített új Xerox-eljárás lehetővé teszi, hogy Copyflo segítségével katalóguscédulákat állítsunk elő /lásd a fénykép-mellékletet/; különösen olyankor bizonyul ez az eljárás hasznosnak, amikor a katalógusosztály már kifogyott cédulákra vonatkozó rendeléseket kap.

A fényképmásoló szolgálat már régóta szeretne volna megtalálni a módját annak, hogy olyan cédulasorozatokat tudjon előállítani egy-egy példányban, amelyek éppen olyan olvashatóak, mint a szokásos nyomtatott katalóguscédulák. A xerográfikus eljárások bevezetése óta végzett laboratóriumi megfigyelések hamarosan felvetették a gondolatot, hogy talán ezekkel az eljárásokkal lehetne megoldani a problémát. Ebből a célból különféle módosításokat végeztek a használatban lévő készülékeken; így pl. olyan mikrofilm-felvevő készüléket állítottak be, amellyel a megfelelő mikrofilmet lehet előállítani; azután olyan Copyflo-gépet, amelybe egyidejűleg két 16 mm-es mikrofilmet lehet beletenni és amely két külön, kb. 16 cm széles kartonpapír-tekerésre tudja a másolatot átvinni, - és végül beállítottak olyan vágógépet, amely a katalóguscédulák gyors levágását eszközli a tekercsről.

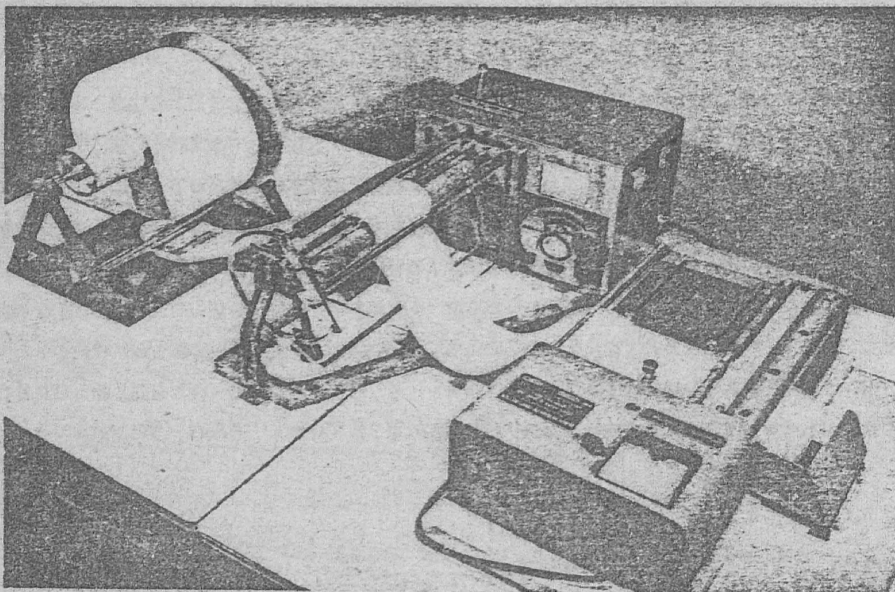
Az új eljárást először kísérletképp alkalmazták. Az eredmények azonban olyan meggyőző erejűek voltak, hogy hamarosan tul lehetett jutni a kísérleti szakaszon./

Összefoglalva az elmondottakat a xerográfikus eljárások elfogadása a következő eredményekkel járt: jobb minőségű és olcsóbb másolatot tudunk adni a használóknak; növekedett a személyzet munkájának termelékenységé; munkába lehetett állítani egy minden ediginél hatékonyabb katalóguscédula-másoló eljárást. Az eredmények igazolják a Kongresszusi Könyvtár fényképmásoló szolgálatának régóta követett elvi állásfoglalását, hogy igyekszik lépést tartani a legújabb technikai eljárásokkal, s mihelyt ezek elegendő mértékben beváltak, igyekszik hasznosítani őket. (Az ábrák az 596. oldalon.)

Copyflo felszerelések: baloldalon normál konstrukció, jobboldalon katalóguscédula készítésére átállított, kéthengeres felszerelés.

Külön, automatizált szerkezet vágja fel a tekercsen lévő címleírásokat nemzetközi méretű katalóguscédulákra.

OSZTÁLYOZÁS

NÉMET GYERMEKKÖNYVTÁRAK ÚJ SZAKRENDSZERE

NILIUS, Traute: Neue Systematik für Kinderbibliotheken. = Bibliothekar (Berlin). 14. Jg. 1960. 11. no. 1217-1218. p.

Új szakrendszer gyermekkönyvtárak számára.

Vorläufiger Entwurf der Systematik für Kinderbibliotheken und Kinderbuchabteilungen. = Bibliothekar (Berlin). 14. Jg. 1960. 11. no. 1218-1219. p.

Ideiglenes szakrendszer-tervezet gyermekkönyvtárak és gyermekkönyvtári részlegek számára.

Miután az NDK közművelődési könyvtárai szakrendszerének ideiglenes tervezete elkészült*, tető alá lehetett hozni a gyermekkönyvtárak új szakrendszerének ugyancsak ideiglenes tervezetét.

A gyermekirodalomnak korcsoportok szerinti felosztása az általános iskola tagolását követi. Legnagyobb a válaszfal az alsó és felsőtagozat, vagyis a 4. és 5. iskolai év között. De mivel az első osztályos és negyedik osztályos olvasó műveltségi színvonala között is nagy különbség van, a kezdő (első és második osztályos) olvasóknak szánt irodalmat, az iskoláskor előtti olvasmányokkal együtt - amelyeket még a szülők vagy az idősebb testvér kölcsönöznek ki - külön kell feltárni. Ebben a korosztályban még felesleges az irodalmat képeskönyvek, mesekönyvek, elbeszélések és ismeretterjesztő könyvek csoportjára bontani. Nyolc évesnél fiatalabb gyermek még nem tud különbséget tenni az irodalmi műfajok közt és kívánságait nem tudja e szerint differenciálni. Azt se felejtsük el, hogy sok képeskönyvben összeszővődnek a realista és meseszerű elemek, s hogy az ismeretközlés sokszor meseszerű formában történik.

A harmadik és negyedik iskolai évben sincs még szaktárgyak szerinti oktatás, de azért ebben a korban már észlelhető bizonyos differenciálódás az olvasói igényekben. Zavaró lenne, ha egyetlen osztatlan csoportban nyujtanánk az ismeretterjesztő irodalmat. Ezért az összefoglaló "A tudás különféle területei" című alatt már megkezdhetjük a felső tagozat ismeretterjesztő szakcsoportjai-

* Vorläufiger Entwurf der Systematik für allgemeinbildende Bibliotheken. Berlin, 1960, Zentralinstitut für Bibliothekswesen. 47 p.

ba való bevezetést, természetesen olyan megfogalmazásban, amely megfelel a harmadik és negyedik osztályosok műveltségi színvonalának (így pl. természettudomány helyett természetrajzot, matematika helyett számtant mondunk). Az elbeszélő irodalmat is alcsoportokra bontjuk. A gyermekek ebben a korban már általában különbséget tudnak tenni mese és elbeszélés között, és konkrét olvasmány igényeik vannak.

Az ötödik osztálytól kezdve az elbeszélő irodalom J 0 (elbeszélések, regények) és a J 1 (mesék, mondák, fabulák) mellett egy harmadik: J 2 (költemények, színművek, gyűjteményes és válogatott művek) csoportot is fel kell venni (ez a felnőtt irodalom R 2 - R 6 csoportjaiban lévő könyveket fogja össze).

A gyermekeknek szóló ismeretterjesztő irodalom felosztásában ugyanazok a szempontok érvényesülnek, mint a felnőttkében (vö. az ideiglenes tervezet bevezetését).

A szakrendszer felépítése olyan, hogy a legkisebb központi könyvtár vagy fiók gyermekkönyv-állományában is használható. Ezekben az intézményekben el lehet tekinteni a részletesebb bontástól, s a könyveket a három korcsoport szerint lehet megjelölni. A könyvben, a címlap verzóján, a színjelzéseknek megfelelő I, II és III számot írjuk be. A könyv gerincén e csoportokat színekkel jelöljük, a könyvgerinc alsó szélére ragasztott 4 1/2 cm széles színes csikkal. (Rhön féle javítólakkot használjunk*.)

- I. az 1-2. osztály számára: sárga
- II. a 3-4. osztály számára: világospiros
- III. az 5. osztálytól: kék.

Nagyobb gyermekkönyvtári részlegeken vagy gyermekkönyvtárakban azután az irodalmat tovább lehet bontani, elsősorban főcsoportokra, de szükség esetén alcsoportokra is. A szakrendszer-tervezetben zárójelbe tett jelzeteket csak a könyvbe írjuk be, a gerincre nem. Ezzel megtakarítjuk a 0 csoportok egész elbeszélő irodalmánál a gerincjelzést.

* Kretzschmar, G.: Vorschlag für eine einheitliche Signierung in Freihandbibliotheken (Egységes színjelzésre vonatkozó javaslat szabadpolcos könyvtárakban). = Bibliothekar (Berlin). 14. Jg. 1960. 7.no. 760.p.

A gerincjelzést, mint pl. J 1, N 7, M, egységesen kell elkészíteni.

Az alábbi szakrendszer tervezetbe csak azokat az alcsoportokat vesszük fel, amelyek a gyermekolvasók szempontjából jelentősek. Szükség esetén természetesen más csoportokat is át lehet venni a felnőttkönyvtári szakrendszerből.

A gyakorlati felosztásról és a könyveknek a szabadpolcon való elhelyezéséről a következőket mondhatjuk: a sakkatalógusban a leg részletesebb bontást végezzük, még akkor is, ha egy-egy csoportba csak 1-2 könyv kerül. A könyvespolcon ellenben a részletezett jelzetek megzavarnák a gyermekeket. Ezért azt ajánljuk, hogy eleinte csak olyan alcsoportokat képezzünk és állítsunk fel külön, amelyekben több könyv szerepel. A többi könyvet /alábbi példánkban a csillagászat, földtan, élettan körébe tartozókat/ a főcsoport jelzetével ellátva állítsuk fel és csak akkor képezzünk külön csoportot, ha megfelelő számú könyv van az illető tárgyról.

Példák az N csoportban:

- N 1 Fizika
- N 2 Kémia
- N 6 Növénytan
- N 7 Állattan
- N 9 Életrajzok
- N Csillagászat, Földtan. Élettan.

Az A (Marxizmus-leninizmus), a B (Gazdaság), a C (Állam. Jog. Hadügy) és az E (Filozófia. Vallás) főcsoportokat nem vettük fel a gyermekkönyvtári szakrendszerbe. Amennyiben ilyen könyvek is vannak a gyermekkönyvtárban, a D (Történelem) főcsoportba osztandók, minden további bontás nélkül.

Az osztályozási bizottság részletes példatárat dolgozott ki, amelybe felvette a gyermekeknek szóló valamennyi jelentősebb ismeretterjesztő könyvet.

Kivánatos, hogy minden könyvtáros alaposan megismerkedjék a szakrendszer-tervezettel. Ezért a Zentralintitutat ajánlja, hogy a megyei könyvtárak gyermekkönyvtári munkaközössége soron levő ösz-szejövetelén beszéljék meg valamennyi gyermekkönyvtárossal és a

gyermekkönyvtári részlegek vezetőivel a szakrendszerrel kapcsolatos kérdéseket.

Felkérlek továbbá a kollégákat, közöljék mielőbb a Bibliothekar szerkesztőségével az új szakrendszerrel kapcsolatos tapasztalataikat. Kritikai megjegyzések és a szakrendszer javítására vonatkozó javaslatok a Zentralinstitut gyermekkönyv osztályára, Berlinbe küldendők.

Irodalom az iskoláskor előtti és 1-2.osztályos gyermekek számára (a 8.évig).

(I) sárga csik a könyv gerincén

(J) KÉPESKÖNYVEK. MESÉK. ELBESZÉLÉSEK

Irodalom a 3-4.osztályos (9-10 éves) gyermekek számára

(II) piros csik a könyv gerincén

(J 0) KÉPES TÖRTÉNETEK. ELBESZÉLÉSEK. KÖLTEMÉNYEK

J 1 Mesék. Mondák

D Történelem

G Sport. Játék. Barkácsolás

K Művészet

L Honismeret. Földrajz

M Számtan

N Természetráajz

T Technika

W Mezőgazdaság. Erdészet. Háztartás

Z Folyóiratok. Évkönyvek

Irodalom az 5. osztálytól (11 éves kortól) kezdve

(III) kék csik a könyv gerincén

(J 0) ELBESZÉLÉSEK. REGÉNYEK

J 1 Mesék. Mondák. Fabulák

J 2 Költemények. Szinművek. Gyűjteményes és válogatott művek

- D TÖRTÉNELEM
- D 0 Történelem általában
 - D 1 Világtörténelem
 - D 2 Német történelem
 - D 3 Szovjetunió története
 - D 9 Államférfiak, a munkásosztály vezetői és nagy történelmi alakok élete és munkássága
 - D Marxizmus-leninizmus. Gazdasági élet. Állam, jog és honvédelem. Filozófia. Vallás
- F NEVELÉS- ÉS OKTATÁSÜGY
- G SPORT. JÁTÉK. BARKÁCSOLÁS
- G 1 Sport
 - G 2 Játék
 - G 3 Bélyeggyűjtés
 - G 4 Barkácsolás
 - G 9 Sportemberekről
- H NYELV- ÉS IRODALOMTUDOMÁNY
- H 0 Nyelv- és irodalomtudomány általában
 - H 1 Világirodalom
 - H 2 Német nyelv
 - H 3 Német nyelvű irodalom
 - H 8 Idegen nyelvű irodalom
 - H 9 Írók élete és munkássága
- K MŰVÉSZET
- K 0 Művészet általában
 - K 1 Képzőművészetek
 - K 2 Alkalmazott művészetek. Iparművészet
 - K 3 Zene
 - K 4 Tánc
 - K 5 Színház
 - K 6 Cirkusz. Varieté
 - K 7 Film. Rádió. Televízió
 - K 9 Művészek és alkotásuk
- L FÖLDRAJZ. A FÖLD ORSZÁGAI ÉS NÉPEI. UTLEIRÁSOK
- L 0 Általános művek
 - L 1 Világutazások. Utazások több földrészen és tengeren keresztül

- L 2 Németország
 - L 3 Európa és a Szovjetunió
 - L 4 Ázsia
 - L 5 Afrika
 - L 6 Amerika
 - L 7 Ausztrália. Uj-Zéland. Óceánia
 - L 8 Sarkvidék
 - L 9 Felfedező utak
- M** MATEMATIKA
- N** TERMÉSZETTUDOMÁNY
- N 0 Általános művek
 - N 1 Fizika
 - N 2 Kémia
 - N 3 Csillagászat
 - N 4 Földtan. Meteorológia
 - N 5 Élettan
 - N 6 Növénytan
 - N 7 Állattan
 - N 9 Természettudósok élete és munkássága
- O** EGÉSZSÉGÜGY
- T** TECHNIKA
- T 0 Általános művek
 - T 1 Energiaügy
 - T 2 Bányászat. Kohászat
 - T 3 Fémfeldolgozás. Gépészet
 - T 4 Finommechanika. Optika. Fényképészet
 - T 5 Elektrotechnika
 - T 6 Építészet
 - T 7 Nem fém nyersanyagok
 - T 8 Közlekedésügy
 - T 9 Technikusok és feltalálók élete és munkássága
- W** MEZŐGAZDASÁG ÉS ERDÉSZET
- W 0 Általános művek
 - W 1 Földművelés és növénytermesztés
 - W 2 Kertészet
 - W 3 Állattenyésztés

- W 4 Mezőgazdasági technika
- W 5 Erdészet. Vadászat. Halászat
- W 6 Háztartás. Kézimunka
- W 9 Agrártudósok élete és munkássága

- Z** ÁLTALÁNOS MŰVEK
- Z 0 Általános kézikönyvek
 - Z 1 Általános tartalmu folyóiratok
 - Z 2 Általános gyűjtemények, évkönyvek
 - Z 9 Életrajz-gyűjtemények

A KMK gyermekkönyvtárakkal foglalkozó kiadványai:

KRUPSZKAJA, N[adezsda] K[onsztantinovna]:

A gyermekkönyvtárakról. Bp. 1960, OSzK Kvtártud. és Módszert. Közp. 41 p. 20 cm.

/Külföldi könyvtári szakirodalom 11./
N.K. Krupszkaja O bibliotecsnom dele c. könyvből részleges fordítás.
Soksz.

A gyermekkönyvtári munka időszerű kérdései a Szovjetunióban és a népi demokratikus országokban. Cikkgyűjtemény. (Vál. és szerk. N. Rácz Aranka.) Bp. 1960, OSzK Kvtártud. és Módszert. Közp. 156 p. 20 cm.
/Külföldi könyvtári szakirodalom 13./
Soksz.

M[AL]COLVIN, L[ionel] R[oy]

Közművelődési könyvtárak gyermekrészei. (Public library services for children.) Bp. 1960, OSzK Kvtártud. és Módszert. Közp. 148 p. 20 cm.

/Külföldi könyvtári szakirodalom 12./
Soksz.

RÁCZ Aranka, N.

A gyermekkönyvtárak szervezése és fejlesztése. Bp. 1961, OSzK Kvtártud. és Módszert. Közp. 28 p. 20 cm.

/Módszertani útmutató gyermekkönyvtárok számára [1]./
Soksz.

MIKÓ Zoltán

A könyvtári meseórák tartalmáról és módszereiről. Bp. 1961, OSzK Kvtártud. és Módszert. Közp. 35 p. 20 cm.

/Módszertani útmutatók gyermekkönyvtárok számára [2]./
Soksz.

*
* *

Felhívjuk olvasóink figyelmét az Országos Pedagógiai
Könyvtár (Bp. V. Szalay u. 10/14.) kiadásában megjelenő
ISKOLAI KÖNYVTÁROK TÁJÉKOZTATÓJA
c. időszaki kiadványra, mely előfizethető a könyvtárnál.
(Évi előfizetési ár 8 Ft.)

KÖLCSÖNZÉS

DRÁKÓI INTÉZKEDÉSEK A KÉSEDELMES KÖLCSÖNZŐK ELLEN

M[OON], E[ric]: An Orange nightmare, or the heady grapes of Roth. =Libr. J. 86. vol. 1961. 5. no. 964-965. p.

Orange-i lidércnyomás, avagy Roth igazgató keserves szürete.

ROTH, Harold L.: The tail wags the dog. = Libr. J. 86. vol. 1961. 6. no. 1104-1105. p.

A fark csóválja a kutyát.

TRAINOR, Juliette A. - ECKARDT, Gladys E.: Fines, fees and overdues. = Libr. J. 86. vol. 1961. 6. no. 1105-1108. p. Illusztr.

Késedelmi díj, előjegyzési díj és lejárt határidejű könyvek.

(GLIFT, David H.): ALA statement on overdues. = Libr. J. 86. vol. 1961. 6. no. 1114. p.

Az ALA nyilatkozata a lejárt határidejű könyvek ügyében.

East Orange nevű, 76 000 lakosu kis városában több polgárt éjnek idején - kölcsönvett könyvtári könyvek visszaszolgáltatásának elmulasztása miatt - **l e t a r t ó z t a t t a k**. Az esemény felkavarta a kedélyeket s két párt alakult ki. A többség elítélte a drasztikus intézkedést, egyesek azonban a könyvtár vezetőségnek pártjára álltak.

A Library Journal négy cikkben foglalkozik az ügyel; ezeket az alábbiakban ismertetjük.

*

* *

Az elsőben "Orange-i lidércnyomás, avagy Roth igazgató keserves szürete" címmel beszámol az eseményről.

Február 6-án du. 8 és éjjeli 1 óra között - a könyvtári szabályok "szándékos" megsértése címén - 14 East Orange-i egyént állítottak elő a rendőrségen; a szabadlábra helyezési óvadék összegét 100 dollárban állapították meg. Hat személyt - aki nem tudta az óvadékot letétbe helyezni - elzártak, a többit az éj tartamára a rendőrségen tartották. Az előzmények a következők:

A város vezetősége mult év szeptemberében rendeletet adott ki; ennek értelmében vétséget követ el, aki a könyvtárból kölcsönvett könyveket - az utolsó figyelmeztetéstől számított harminc napon belül - nem szolgáltatja vissza. A büntetés összegét a rendelet nem tünteti fel. A rendelet kiadását a városi könyvtár vezetője szorgalmazta, hogy kényszerítse a könyvek vissza-

adására azokat az olvasókat, akiken semmiféle figyelmeztető szó sem fog.

Harold Roth a könyvtár igazgatója, - ennek a rendeletnek megfelelően - a közelmúltban 39 olvasó ellen tett feljelentést. A szóbanforgó egyének négyszeri figyelmeztetés után sem szolgáltaták vissza a könyveket, noha az egyik - ajánlott levélben küldött - figyelmeztetés rámutatott azokra a törvényes következményekre, amelyekkel a rendeletet semmibe nem vevő egyéneknek számolniuk kell.

A feljelentés alapján elővezetési parancsot adtak ki; mivel pedig a szóban forgó személyek nappal nem voltak otthon, azért késő este, illetve éjjel került előállításukra sor.

A meginterjuvált városi hatóság a rendelet értelmében való eljárást helyesnek tartotta, az éjnek idején fogatosított intézkedést azonban maga is túlzottnak minősítette. A rendőrséggel karöltve tehát elhatározta, hogy a jövőben az előállításokat a "rendes üzleti órák idejére" korlátozza.

Az ügyel kapcsolatban közvélemény-kutatást végeztek a könyvtárak körében. Ennek eredményeképpen megállapították, hogy a könyvtárosok az intézkedést egyöntetűen helyeselték, többségük azonban a végrehajtás módját elítélte.

*
* *

A második cikkben, - ennek "A farkok csóválja a kutyát" a címe, - Harold Roth, az érdeklődés középpontjába került könyvtár igazgatója rajzolja meg a történetek hátterét s ad tájékoztatást az eset következményeiről.

Éveken keresztül teljes rend uralkodott a kikölcöszött könyvek visszahozása körül. Az a gyakorlat alakult ui. ki, hogy - amikor a könyvtárvezetőség figyelmeztetése nem bizonyult elegendőnek - a városi elsőfoku bíróság küldött ki felszólítást a könyv beszolgáltatására. Jogi aggályoskodás következtében azonban, amely szerint a bíróság nem szerepelhet a könyvtár behajtó intézményeként, felhagytak ezzel a gyakorlattal. A könyvtár azon felterjesztése a város vezetőségéhez, hogy létesítsenek valamilyen "könyvbeszedői" állást, nem járt eredménnyel. Így - a környező városok példájára - a város vezetősége, az elsőfoku bíróság s a

könyvtár vezetősége együttesen olyan rendeletet szövegezett meg, amelynek értelmében, ha a könyvtár háromszori felszólítása s ajánlott levélben való figyelmeztetése sem vezet eredményre, az alsófoku bíróság küld ki felszólítást. Ennek sikertelensége esetén kerül sor a könyvtár részéről a feljelentésre. A városi tanács a rendlettervezetet ilyen értelemben elfogadta és jogszabályként ki is adta.

A drákói intézkedésnek - amely egyébként néhány napra az egész város nyugalmát feldulta, - az lett a következménye, hogy napokon át nemcsak az East Orange-i Közművelődési Könyvtárba, hanem New Jersey és New York állam valamennyi könyvtárába csak úgy folyt vissza a kikölcsönzött könyvek áradata. A könyvtár igazgatójához garmadával érkeztek egyéb könyvtárak vezetőitől a levelek, amelyekben - bár a városi hatóság és a rendőrség eljárását durvának minősítik és elítélik - hálájukat fejezik ki a megoldhatatlannak tartott kérdés ilyen hirtelen, kedvező megoldásáért.

*
* *

Az úgyról az American Library Association is nyilatkozott. David H. Clift, az ALA főtitkára nyilatkozatában idézi az 1956-ban kiadott Public Library Service (Közművelődési Könyvtári Szolgálat) idevágó megállapítását; ennek értelmében "A könyvkikölcsönzés feltételeit úgy kell megállapítani, hogy védjék a többség érdekeit egyesek visszaéléseivel szemben, s hogy a közjavak maximális mérvű visszaszerzésének lehetőségét biztosítsák".

Bármily sajnálatosnak tartja is tehát a hatóságok drasztikus intézkedését, örül neki, hogy ez az eset ráirányította a figyelmet a közművelődési könyvtáraknak ezen megoldatlan problémájára. Ugy hiszi, többen rádöbbentek ezáltal, hogy másokat károsít meg, aki indokolatlanul magánál tartja a könyvet, amit más is szeretne elolvasni. Intő figyelmeztetés volt ez azok számára, akik eddig nem törődtek sem a közösség tulajdonával, sem mások érdekeivel.

A negyedik cikk - ennek címe: "Késedelmi díj, előjegyzési díj és lejárt határidejű könyvek" - tulajdonképpen nem az East Orange-i "botrány" függ össze. A benne ismertetett adatfelvételnek azonban ez az eset ad különös időszerűséget.

A rutherfordi /New Jersey/ Közművelődési Könyvtár kérdőívet küldött szét New Jersey állam 60 közművelődési könyvtárának a lejárt határidejű könyvekkel kapcsolatos eljárások terén kialakult gyakorlat tisztázására. A főbb kérdőpontokra adott válaszokból ez volt megállapítható:

Mind a 60 könyvtár szed késedelmi díjat. Ennek összege többségében napi 2 cent, néhány könyvtár azonban napi 3, illetve 5 centet szed. A 60 könyvtárból 50 könyvtár limitálta a késedelmi díj maximumát: 21 esetben 1 dollárban, 19 esetben a könyv árában; a hátralévő 10 könyvtárban a maximális díj 50 centtől 10 dollárig / - ennyit csak egyetlen könyvtár szed - / változik.

Felszólító lapot 23 könyvtár a lejárat határidő után egy héttel, 25 két héttel, 9 pedig egy hónappal küld ki; a többi könyvtár mindössze néhány napot vár. A nagy könyvtárak hetenként átlag 300-400 felszólítást küldenek ki, van azonban olyan kis könyvtár is, amely mindössze tizet.

57 könyvtár második felszólítást is küld ki: 20 könyvtár egy héttel, 12 két héttel, a többi pedig háromtól hat héttel az első felszólítás után.

Harmadik felszólítást már csak 38 könyvtár küld ki: 7 két héttel, 5 négy héttel, a többi három héttől két hónappal az előző felszólítás után.

48 könyvtár telefonon is szorgalmazza a lejárt könyvek visszaküldését. 19 küldőncöt küld ki összegyűjtésükre, ezek közül 6 könyvtár az ily módon felmerült költségek megtérítését kéri. Küldőncként szerepelnek: 17 könyvtárban a könyvtár tisztviselőkara, gyakran az igazgatót is beleszámítva, 5 könyvtárban a rendőrség, 4 könyvtárban a hivatalsegédék, kettőben a gondnokság valamelyik tagja, kettőben erre önként vállalkozó személyek, egyben a Könyvtár Barátai közül valaki, egyben messenger boy, s végül egyben olyan fiatalkorú olvasó, aki ily módon "dolgozza le" a saját lelkiismeretét terhelő késedelmi díjat.

Kölszönzési megújításra irányuló kérelmet 28 könyvtár vesz fel telefonon.

Előjegyzést 29 könyvtár eszközöl, a többi nem. Az előjegyzési díj 20 könyvtárban 5 cent, 3 könyvtárban 10 cent, 4 könyvtárban 4 cent és 4 könyvtárban 3 cent. 17 könyvtár szerint előjegyzési díjra a levelezőlap, 7 szerint telefondíj, 5 szerint pedig a levelezőlap és a telefon költségeinek fedezése végett van szükség.

Az előjegyzett könyvet 18 könyvtár 3 napig, 9 könyvtár pedig egy hétig tartja vissza az előjegyző olvasónak. Akad olyan könyvtár is, amelyik - azzal a megokolással, hogy nem mutatkozik így sem költségtöbblet - magát az előjegyzett könyvet küldi ki az olvasónak.

Az előjegyzést mint gyakorlatot 52 könyvtár helyesnek tartja, 5 azonban nem tartja az "ingyenes" könyvtár fogalmával összeegyeztethetőnek.

Könyvtárközi kölcsönzésért 43 könyvtár nem számít fel díjat, 13 azonban igen /ennek összege 5-20 cent között mozog/.

Befejezésül a cikkíró megemlíti, hogy ha nagy elvétve akad könyvtárakban olyan olvasó, aki méltatlankodik, amikor a kölcsönvett könyv késedelmes visszaszolgáltatásakor az "ingyenes" könyvtár késedelmi díj fizetésére szoritja, az illetet azzal szokták letorkolni: az országot is ingyenes, mégis súlyos pénzbírságra ítélik azokat, akik megszegik a forgalmi szabályokat.

/BZ/

*
* *

Hogy a fenti probléma nemcsak az USA-ban jelentkezik az alábbiakban közöljük a Pécsi Napló cikkét:

Közjegyzői végrehajtás — könyvügyben

Az Egyetemi Könyvtár eddig „humánus” volt. Nem járt következménnyel, ha az olvasók elfeledkeztek a kölcsönzési határidőről. Hovatovább azonban annyira elszaporodtak a késedelmes könyvek, hogy intézkedésre volt szükség. Most két alkalommal küldenek értesítést a késő olvasónak, s ha a könyvet nem juttatja vissza a könyvtárba, tértivevényes felszólítást kap. Aki ennek sem tesz eleget, annak ügyét átadják a közjegyzőnek, s hivatalos úton végrehajtják a követelést. Jelenleg mintegy kétszáz olvasó ügye várja a közjegyzői elintézését. És elképzelhető, hogy az olvasóközönség mennyire megérzi a késedelmes könyvek hiányát. Hiszen a kétszáz ügy nem kétszáz, hanem több könyvet jelent, s ezek legalább három hónapja vannak kint. Tudnillik az Egye-

temi Könyvtárban egy hónapos a kölcsönzési határidő.

De nem különb a helyzet a város másik könyvtárában, a Megyei Könyvtárban sem. Itt már külön statisztikát vezetnek a késésekkel kapcsolatos intézkedésekről. Ezek azt mutatják, hogy egyre emelkedik a késedelmeskedő olvasók száma. Míg 1959-ben száz közjegyzői eljárást vezettek, tavaly, 1960-ban már 132 esetben folytatódtak ehhez az intézkedéshez. Az idei első negyedév tapasztalatai azt mutatják, hogy 1961-ben sem lesz kevesebb a szám.

A késések oka egyszerűen hanyagság. És ez a hanyagság bizony alaposan megterheli a könyvtárakat. Ha a felszólítások, értesítések portóköltését nem is számítjuk, akkor is jelentős a többletmunka, amit a késedelmes ügyekkel való foglalkozás ad. A Megyei Könyvtárban például kitenné egy dolgozó teljes munkaidejét. Nem sok ez egy kicsit?

— ca —

TÁJÉKOZTATÓ MUNKA

(Bibliográfia, dokumentáció)

FRITS DONKER DUYVIS
(1894 - 1961)

1961. július 9-én meghalt Frits DONKER DUYVIS, a FID tiszteletbeli főtitkára. 1928-tól 1959-ig viselte a főtitkári tisztséget, s ettől csak egészségi állapotára tekintettel volt kénytelen megválni. Fáradhatatlan és ötletekben gazdag munkása volt a dokumentáció ügyének, amelyet kiterjedt személyes, baráti kapcsolatai révén is szolgált. Ösztönző és példamutató egyénisége közvetlen munkatársai mellett országhatárokon túl is éreztette hatását.

A pihenést nem ismerő munka viszonylag korán felemésztette ennek a mindig alkotó szellemnek a fizikumát. Nem ért magas kort. Temetésén többen megjelentek külföldi munkatársai közül is.

A dokumentáció, az osztályozás területén olyan alapvető munkát végzett, amely a jövő számára is utmutatásul szolgál. (DFW. 9. Jg. 1960/61. 5. no. 184. p.)

TUDOMÁNYOS FOLYÓIRATOK CIKKENEK EGYÜTTMŰKÖDÉSEN ALAPULÓ KÖZPONTI FELDOLGOZÁSA

RASMUSSEN, Detlef: Die Dokumentation von Zeitschriften und Sammelwerken in wissenschaftlichen Bibliotheken als ein Problem zentraler Katalogisierung. - Nachr. Dok. 12. Jg. 1961. 3. no. 153-157. p.

Folyóiratok és gyűjtemények dokumentációs feldolgozása a tudományos könyvtárakban, mint központi katalogizálási probléma.

d o k u m e n t á c i ó alatt a nem önálló műként megjelent tudományos közlemények könyvtári katalógusban való feltárását érti. Hogy a probléma megoldása időszerű, bizonyítják azok a kiadói vállalkozások, amelyek az ilyen jellegű közleményeket utánnymatban, sorozat keretében újra kiadják. Ilyen vállalkozás pl. a "Libelli" c. sorozat, amelyben a darmstadti "Wissenschaftliche Buchgesellschaft" terjedelmesebb folyóiratcikkekét közöl utánnymatban. Ilyen a "Referate aus der Deutschen Vierteljahresschrift für Literatur

Szerző a kérdést - vitacikk formájában - a kisebb s tulnyomóan humán anyagu egyetemi könyvtárak szemszögéből vizsgálja. K ö n y v t á r i

und Geistesgeschichte", amelyben a stuttgarti J.B. Metzlersche Verlagsbuchhandlung a "Deutsche Vierteljahresschrift..." számai-nak végén petit nyomással rendszeresen közölt kutatói jelentéseket adja ki különlenyomatként monográfia-sorozat formájában.

Az emlékkönyvek cikkeit sem tárják fel általában a könyvtári katalógusok. Már pedig ezek a többnyire jelentős közlemények annál könnyebben elvesznek a kutató számára, mivel az emlékkönyvek témája gyakran egyáltalán nem csak az ünnepelt szűkebb szakterületére vonatkozó anyagot öleli fel s így a kutató nem is gondol átnézésükre.

Rá kell mutatni a recenziók jelentőségére is. Ezek egy-egy könyv bírálata kapcsán - az ódavágó szakirodalom segítségével - gyakran egészen új szempontból világítanak meg egy-egy problémakört. Ezek feltárása is a könyvtáros feladata lenne.

Cikkiró ezután néhány könyvtári cikk-katalógus vizsgálata kapcsán rámutat, hogy a problémát ezek nem oldják meg. A berlini Közművelődési Könyvtár cikk-katalógusa nem tudományos igényeket elégít ki. A drezdai Tartományi Könyvtár katalógusa csak a német folyóiratok feldolgozására szorítkozik. Egyik esetben sincsenek meg az általános tudományos könyvtár szükségleteit kielégítő feltételek.

A kieli Világgazdasági Intézet könyvtára - amelynek anyagi és személyzeti ellátottsága csak a nagyobb egyetemi könyvtárakéval hasonlítható össze - a maga szakterületén a teljesség igényével végez analitikus feltárást. Ez a teljesség magyarázza az intézet által összeállított szakbibliográfia és a katalógus közötti meglepő egyezést. A cikkek és a monográfiák cimleírásai együtt szerepelnek a katalógusban.

Az általános gyűjtőkörű egyetemi könyvtár számára ez a megoldás sem lehet példamutató. Számára döntő kérdés a katalógusba felveendő anyag gondos kiválogatása. Válogatás nélkül elképzelhetetlen valamennyi tudomány-terület dokumentációs feltárása. Csak a kutatói jelentéseket kell a teljesség igényével feldolgozni. A válogatás mikéntjét általában a rentabilitás, a dokumentációs anyag könyvtári felhasználása alapján szokták mérlegelni. A válogatás azonban már önmagában is igen problematikus megoldás. Kinek tesz

szolgálatot az ilyen "válogató" katalógus? A kutatónak csak ize-
litőt ad saját szűkebb szakterületéről, csak a számára idegen- vagy
határterületek irodalma szempontjából jelent számára segítséget ez
a katalógus. A főiskolai tanszemélyzettel folytatott megbeszélések-
ből kiderült, hogy a feldolgozandó folyóiratok körét mégis csak
minél tágabbra kell venni. Bizonyos folyóiratokat teljesen fel
kell tárni. Az egész munka hiábavaló lenne, ha a kereső azt ta-
pasztalná, hogy nem hagyatkozhatik erre az új munkaeszközre, s ma-
ga kénytelen átkutatni a különféle folyóiratok mutatóit.

Milyen formában készüljön a cikk-katalógus? Sokan ezt
tartják a könyvtári dokumentáció döntő kérdésének. Arról ter-
mészetesen nem lehet szó, hogy mint Kielben, a monográfiák-
kal közös katalógusban szerepeljenek az analitikus cimleírás-
sok.

Általánosan elfogadott szakrendszer nincsen. S miután a
cikkek rendszerint egészen speciális témát tárgyalnak, a cikk-
katalógus szakszerű rendezése nem is könnyű feladat. Meg
azután olyan munka ez, amiben az általános tudományos könyv-
tár nem igen támaszkodhatik tapasztalatokra.

További kérdés: elég-e a szakkatalógus? Nem érdeklí-e a
humán tudományok művelőjét esetleg a szerző szerinti besoro-
lás is?

Ha a szakkatalógus mellett döntünk, készülhet-e a cikk-
katalógus más rendszer szerint, mint a könyvek katalógusa? Az
egyik könyvtár által végzett dokumentációs munkát a másik
könyvtár is fel kell hogy használhassa. Számolni kell azzal
a lehetőséggel, hogy a könyvtár a saját szakrendszerében ki-
épített könyv-katalógus mellett számára idegen szakjelzettel
ellátott, kész analitikus cimleírásokból építi fel cikk-ka-
talogusát. Megtörténhet az is, hogy a tágabb tárgyszavakhoz
szokott olvasó szűkebb tárgyszavakkal ellátott cikk-kataló-
gussal találja magát szemben. A tárgyi katalógusok sokféle
lehetőségének gordiusi csomóját megoldani nem, - csak szét-
vágni lehet.

Minden könyvtárnak megvan a saját katalógus-rendszere s a
cikk-katalógusnak is bele kell illeszkednie ebbe a rendszerbe. A
cikkekről kész cimleírást kap a könyvtár, ezt saját jelzetével
kell hogy ellássa. Magától értetődik az is, hogy a könyvtári cikk-
katalógusban csak a könyvtárban meglévő folyóiratok cikkei szere-
pelhetnek. A cikk-katalógus tehát ne legyen kartoték-formában ké-
szült bibliográfia.

Szerző szerint a könyvtári dokumentáció lényegében központi
katalogizálási probléma, amelyet csak jó szervezéssel lehet meg-

oldani. Munkamegosztás nélkül azonban nem lehet elképzelni egy központilag irányított könyvtári dokumentáció megszervezését. Az lenne a legcélszerűbb megoldás, ha a feldolgozandó folyóiratokat hat nagy szakterületre osztva, a munkát hat nagykönyvtárra bízák /a müncheni, hamburgi, göttingeni állami, a kölni, a Frankfurt am Main-i városi és a stuttgarti tartományi könyvtárra/. Ezekben a nagykönyvtárakban nem lenne nehéz külön dokumentációs osztályt felállítani, mint ahogy külön osztályon történik a regionális központi katalógus készítése is. Ezt a dokumentációs osztályt a folyóirat-osztály közelében kellene elhelyezni.

A munkafolyamatot három szakaszra kell bontani: a cikkek kiválasztását, a cimleírást, az alig nélkülözhető annotáció elkészítésével együtt, s a mechanikus sokszorosításra való előkészítést az említett hat nagykönyvtár végezné. A cimleírások egy központba futnának, ahol folyóiratokként rendeznék azokat; attól függően, hogy egy-egy folyóirat a szolgáltatásban részesülő hány könyvtárban van meg, készítene a központ a cimleírásról katalóguscédulákon másolatot és ezeket küldené az illető könyvtáraknak. Minden könyvtár természetesen csak a nála meglévő folyóiratok cikkeiről készült cimleírásokból kapna levonatot. Az egyes könyvtárak - harmadik munkafázisként - a sokszorosított cédulákra rávezetnék saját szakjelzeteiket s a folyóirat helyrajzi számát.

Készen kapott cimleírásokból, az eredeti cikk megtekintése nélkül, nehéz szakkatalógust építeni. Ezért kívánatos minél pontosabb annotációkat készíteni, amelyek segítségével az is megállapítható, mi a cikkben az új és értékes. A beosztást végző könyvtárost az annotáció segíti, hogy a katalógust megóvja a felduzzadástól, illetve a túl gyakori selejtezéstől. A használók szempontjából is rendkívül fontos az annotáció: a semmitmondó vagy félrevezető címet kiegészíti, korrigálja.

A könyvtári dokumentáció kérdését, megvalósítása előtt, alaposan, a munkafolyamat legkisebb részletéig át kell gondolni. Az újonnan felállítandó dokumentációs osztályokat megfelelő személyzettel kell ellátni, amint ez a központi katalógus-osztályok esetében is történt.

Az általános tudományos könyvtárak dokumentációs munkája, az

intézeti és szakkönyvtárak régóta bevezetett és bevált dokumentációs munkája mellett, csak akkor hozhatja meg a kívánt eredményt, ha nagyvonalu, anyagi eszközökkel is bőségesen ellátott vállalkozásról van szó. Csak a kellőképpen dotált könyvtári dokumentáció jelenthet hasznosabb munkaeszközt, mint a szakkibliográfiák együttese.

Tekintve azonban a vállalkozás nagyságát, alaposan meg kell vizsgálni, hogy ennek az új könyvtári katalógusnak a hasznossága arányban van-e a komoly befektetéssel. Ennek az aránynak a kiszámítása dönti el az egész vállalkozás sikerét vagy bukását.

A cikk-katalógus problémája, már csak a sokszorosítási technika új és új lehetőségeinek feltünése következtében is, állandóan foglalkoztatja a könyvtárosokat. Ennek a nagyarányú irodalomfeltárásnak a megvalósítását és a könyvtárak közötti együttműködés lehetőségeinek minél tökéletesebb kihasználását azonban előbb elméleti síkon kell megvitatni és tisztázni. (M.Á.)

I R O D A L O M

1. SCHRETTINGER, Martin: Versuch eines vollständigen Lehrbuchs der Bibliothek-Wissenschaft. 2. Bd. München, 1829. Ld. különösen 88.p.: Potenzierung der Kataloge.

2. SAVELSBERG, Gertrud: Die Auswertung der Zeitschriften in der Bibliothek des Instituts für Weltwirtschaft an der Universität Kiel. = Nachr. Dok. 2. Jg. 1951. 1.no. 48-50.p.

3. DECKERT, Helmut: Schlagwortkatalog der Zeitschriftenaufsätze. Möglichkeiten und Anregungen an Hand des Dresdener Z-SWK [Zeitschriften - Schlagwortkatalog]. = Zbl. Bibl. 66. Jg. 1952. 253-259.p.

4. WESER, Adolf: Der Katalog der Zeitschriftenaufsätze der Berliner Stadtbibliothek. = Bibliothekar (Berlin). 5. Jg. 1952. 283-285.p.

5. BRANDL, Bruno: Die Zeitschrift und die Bibliotheken. = Bibliothekar (Berlin). 5. Jg. 1952. 624-626/628.p.

6. WESER, Adolf: Zur Katalogisierung der Zeitschriftenaufsätze. = Zbl. Bibl. 67. Jg. 1953. 1.no. 1-15.p.

7. EPPELSHEIMER, Hanns W.: Bibliotheken und Dokumentation. = Z. Bibl. Bibliogr. 1. Jg. 1954. 1.no. 3-14.p.

8. DECKERT, Helmut: Zur Diskussion über die Katalogisierung der Zeitschriftenaufsätze. = Zbl. Bibl. 68. Jg. 1954. 5/6.no. 170-178.p.

9. CORDES, Hans: Welche Dokumentationsarbeiten kann heute eine Hochschulbibliothek übernehmen? = Nachr. Dok. 6. Jg. 1955. 3.no. 107-110.p.

10. LOHSE, Gerhart: Einige Gedanken zum Problem der Dokumentation an Hochschulbibliotheken mit Sondersammlungen. = Nachr. Dok. 6. Jg. 1955. 4. no. 163-165. p.

11. KLAPP, Otto: Der Zeitschriftenaufsatz im Katalog der Universalbibliothek. Köln, 1956. Bibliothekarlehrinstitut. [kézirat].

12. GÜLICH, Wilhelm: Bibliothekar und Dokumentar [nebst Diskussion.] = Arbeitsgemeinschaft der technisch-wissenschaftlichen Bibliotheken. Bericht über die 6. Tagung. Essen, 1956. 73-91. p.

13. FISCHER, Norbert: Verbindung von Dokumentation und traditioneller Bibliotheks-führung [nebst. Diskussion.] = Arbeitsgemeinschaft der technisch-wissenschaftlichen Bib-

liotheken. Bericht über die 7. Tagung. Essen, 1958. 68-92. p.

14. DECKERT, Helmut: Zehn Jahre Zeitschriftenauswertung an der Sächsischen Landesbibliothek Dresden. = Zbl. Bibl. 73. Jg. 1959. 3. no. 176-183. p.

15. TIEMANN, Hermann: Die Frage der Literaturschließung in Universitäts- und Hochschulbibliotheken. = Z. Bibl. Bibliogr. 7. Jg. 1960. 1. no. 1-14. p.

16. CORSTEN, Severin: Zeitschriftenumlauf und -auswertung in einer Behördenbibliothek. = Arbeitsgemeinschaft der Parlaments- und Behördenbibliotheken. Arbeitsheft Nr. 5. Bonn, 1960. 9-16. p.

17. ZIMMERMANN, Erich: Einige Gegenwartsfragen der Sachkatalogisierung. = Z. Bibl. Bibliogr. 7. Jg. 1960. 315-332. p.

ÉVI KUMULÁCIÓ KÉSZÜL 1962-TŐL A SZOVJET
FOLYÓIRATOK REPERTORIUMÁBÓL

VEREVKINA, A. N. - SZANFIROVA, A.
A.: Publicsnüe lekci po bibliografii. =
Szov. Bibliogr. 1961. 4(68). no. 104-105. p.
Nyilvános bibliográfiai előadások.

A Szovjetunió Művelődés-
ügyi Minisztériuma Könyvtár-
ügyi Tanácsának Bibliográfiai
Bizottsága nyilvános előadás-
sorozatot szervezett Moszkva könyvtáros-társadalma számára. Az
előadássorozatban a bibliográfiai munka elméletének és gyakorla-
tának legkülönfélébb kérdései szerepelnek.

Az első előadást G. G. K r i c s e v s z k i j , a Szovjet-
unió Tudományos Akadémiája Központi Társadalomtudományi Könyvtárá-
nak fő bibliográfusa tartotta „A külföldi bibliográfiák mai helyzete
és fejlődésük irányai” címmel. Képet adott a nemzeti bibliográ-

fiák helyzetéről és az elmúlt tíz év alatt elért eredményekről. Hangsúlyozta, hogy valamennyi nemzeti bibliográfia a nyilvántartásba veendő anyag körének kiszélesítésére törekszik; ezzel szemben a téma-bibliográfiában - a nyomdatermékek volumenének növekedésével kapcsolatban - a nyilvántartásba veendő anyag kereteinek szűkítésére irányuló tendencia mutatkozik. A címleírást a minimálisra csökkentik, mert az anyag részletesebb leírása a nemzeti bibliográfiákban megtalálható. Az előadó beszélt a másodfokú bibliográfiák helyzetéről is. Rámutatott arra, hogy létrejött az orvostudományi, filozófiai, biológiai stb. tudományok időszak kiadványainak szakbibliográfiája. Befejezésül szólt azokról a feladatokról, amelyek a külföldi bibliográfiákkal kapcsolatban a szovjet bibliográfusokra várnak. Szükségesnek tartja közreadni a legjelentősebb külföldi elméleti bibliográfiai munkák fordításait, megvalósítani a személyes kapcsolatokat a külföldi bibliográfusokkal és emelni a külföldi bibliográfiával foglalkozó szakemberek képzésének színvonalát.

1961. június 21-én az Össz-szövetségi Könyvkamara igazgatója tartott előadást „Az Össz-szövetségi Könyvkamara a hétéves tervben címmel. Az előadó beszélt azokról, a Szovjetunió nemzeti bibliográfiájában végbemenő változásokról, amelyeket a közeljövőben fognak végrehajtani és amelyeknek előkészítéséhez a Könyvkamara már hozzá is látott. Az előírányzott változtatásokat az a sürgető szükségesség váltotta ki, hogy meggyorsítsák az Ezsegodniki knigi SzSzsZR közreadását és megjelentessék a bibliográfiák ötéves kumulációját.

Tervbe vették továbbá, hogy évi kumulációt adnak ki a Letopisz' Zsurnalnüh Sztatej-ből is. Az első ilyen kumuláció az 1962. év anyagáról fog megjelenni. A Könyvkamara több intézkedést fogantatosított a könyvekről illetve folyóiratcikkekről készülő nyomtatott katalógus-cédulák minőségének megjavítására. Befejezésül részletesen ismertette a Könyvkamara azon kiadványait, amelyek a bibliográfia elméletének, módszertanának és történetének kérdéseivel foglalkoznak, kiemelve különösen a „Dejateli knigi” című sorozatot.

Az előadást a Könyvkamara kiadói tevékenységéről szóló összefoglalás egészítette ki. A felszólalók - R.Sz. GILJAREVSZKIJ, G.D. ZSUCSKOVA, K.P. SZIMON, P.H. KANANOV - számos javaslatot terjesztettek be a Könyvkamara további munkájának megjavítására. /PS/

A FRANCIA DOKUMENTÁCIÓS KÖZPONT
ÚJ ÉPÜLETBEN - ÚJ TÁVLATOK ELŐTT

Centre de Documentation du Centre
National de la Recherche Scientifique. = B.
Bibl. Fr. 6. ann. 1961. 7. no. 311-318. p.

A Tudományos Kutatások Országos Központ-
ja Dokumentációs Központjának működése.

A C.N.R.S. néhány hónappal ezelőtt új épületbe költözött. Az adott városépítési keretek csak a föld felszíne alatti terjeszkedést tették lehetővé. Az új épületnek két földalatti szintje van. Tekintettel a Szajna közelségére, a pincerészt légmentesen elzárt tárnába kellett beágyazni. Itt vannak a folyóiratraktárak, míg a földszinten a könyvtárszolgálati helyiségeit, az olvasótermet és a fényképészeti laboratóriumot, a következő szinten a többi laboratóriumot, az előadótermet és a dokumentációs központot helyezték el. A 3 felső emeleten van a C.N.R.S. Igazgatósága, a Találmányi Hivatal, a Könyvkutatási és Szövegtörténeti Intézet helyiségei, az ebédlő, valamint az egészségügyi-jóléti berendezések.

A belső tagolást előregyártott és egymás között kicserélhető elemekből álló, mozgatható válaszfalakkal oldották meg. Ennek sok gyakorlati előnye van, de sajnos, a hangszigetelés viszonylag rossz. Az épületben padló- és mennyezetfűtés van. A világítást részben neoncsövek, részben izzók szolgáltatják.

A dokumentációs központ működését

hála az új elhelyezésnek, több szempontból tökéletesíteni lehetett.

A központ kiadásában megjelenő Bulletin Signalétique c. referáló lap 1961. január 1-től 22 szakágazatra tagozódott; az első 18 sorozat (a természettudományok és alkalmazott tudományok) havonta, a többi (humán tudományok) negyedévenként jelennek meg. Előreláthatólag mintegy 6000 folyóiratból kb. 250 000 cikket tárnak fel ebben az évben. - Mindegyik szakágazati sorozatot havi és éves szerzői, valamint éves tárgymutató egészíti ki. Tervezik a feldolgozott folyóiratok jegyzékének szakágazatonkénti kiadását is. A munkák egy részét lyukkártyás gépek végzik.

* Cime: 15, quai Anatole France, Paris 7^e

A dokumentum másolás átfutási idejét különböző intézkedésekkel igyekeztek megrövidíteni. Párizs nagy könyvtáraiban mikrofilm-fel-vevő gépeket állítottak munkába. Folyamatosan működő xerox készüléket szereztek be és állítottak ugyancsak munkába. Végül egy automatikusan működő, papírra másoló berendezés lehetővé teszi, hogy az olvasó a könyvtárban olvasott dokumentumról közvetlenül másolatot készíttethessen és azt mindjárt magával is vihesse.

A C.N.R.S. fordítási szolgálatát a delfti európai fordítási központ* külső francia munkatársává jelölték ki. Mint ilyen, bejelenti a delfti központnak a szláv nyelvekből és kínai nyelvből készülő vagy elkészült francia fordításokat. Cserébe megszerezheti a szervezethez csatlakozott más országokban készült fordításokat és azokat, kívánságra, terjesztheti a francia használók között.

A könyvtárba járó folyóiratok számának állandó növekedése, valamint az új dokumentum-másoló készülékek munkábaállítása lényegesen gyorsabbá és hatékonyabbá fogja tenni a központ dokumentum-másoló tevékenységét. A dokumentációs központba évente sok külföldi jön tanulni. E kapcsolatok gyakran kiadványcsere és munkaegyezmények formájában válnak tartóssá.

A C.N.R.S. könyvtára

1961.márciusában nyitotta meg kapuit az olvasók előtt. Eredetileg csak a Bulletin Signalétique szerkesztőségének és a fényképezésnek szállította az anyagot. Lehetetlen volt azonban sokáig elutasítani a könyvtárba járó folyóiratok forgalmazását, s így 1945-ben a C.N.R.S. akkori épületében már megnyitottak egy egészen kis olvasótermet. Helyhiány miatt azonban 1957-től semmiféle könyvtári helyisége nem volt a központnak.

A jelenlegi könyvtárnak már megvannak mindazok az alkotó elemei, amelyekből egy normális könyvtár felépül: munkahelyek, raktárak, olvasótermek. Használói nagy része azonban ma is a Bulletin Signalétique szerkesztőségéből és a fényképezési üzem dolgozóiból rekrutálódik.

Az új épületbe költözés különösen éppen a könyvtár elhelyezése szempontjából vetett fel súlyos problémákat, amelyeket az adott

* L. Könyvtári Figyelő, 1961. 3.sz. 213.p.

körülmények között igyekeztek a legjobban megoldani.

A több mint 10 ezer féle, sok esetben 20 évfolyamból is álló folyóiratsorozatot tartalmazó raktárak a föld alá kerültek, ahol speciális légkondicionáló felszerelés gondoskodik a helyiségek szellőzéséről és klimatizálásáról. A raktárakat neoncsövek világítják meg. Különféle mechanikai berendezések (teherfelvonó stb.) biztosítják a raktáraknak a szolgálati helyiségekkel és a fényképészeti műhellyel való összeköttetését.

A könyvtár szolgálati helyiségei és az olvasóterem közvetlenül a raktárak fölött és részben még a föld (terasz, járda) alatt vannak, úgyhogy természetes szellőzést és világítást csak néhány kis ablaktornyon (kupolán) és pinceablakon át kapnak.

A 60 férőhelyes olvasóterem azonban, felső és asztali mesterseges világításával, világos tölgyfa butoraival mégis derűs benyomást kelt. A szellőztetés és világítás okozta problémák miatt a szolgálati helyiségeket nem választják el oldalfalak. Nagy közös teremben, a nagykatalógus körül helyezkednek el szimmetrikusan a munkahelyek.

A könyvtár helyiséghiánya néhány évre van csak megoldva. Már most tanulmányozzák a kérdést, hogyan lehetne megoldani a néhány év múlva újból felvetődő férőhely problémát.

A fényképészeti osztályt

modern, tetszés szerint változtatható méretű laboratóriumokban helyezték el. Hajtogatható műanyag válaszfal van az egyes helyiségek között.

Hogy a különféle műveletek során semmiféle fényképészeti vagy bibliográfiai hiba ne csuszhasson a mikromásolatokba vagy fényképmásolatokba, leszállítás előtt alapos ellenőrzésen mennek keresztül.

A kutatók nemcsak a dokumentumokról kérhetnek fényképmásolatot. Diplomamunkájuk vagy egy-egy előadás illusztrálása céljából gyakran a legkülönbözőbb tárgyak (így pl. állatok) fényképezéséért is a laboratóriumhoz fordulnak. A C.N.R.S. fényképészeti laboratóriumának tevékenységét a nagyközönség a különféle tudományos ki-

állításokról ismerheti. A fényképészeti szolgálat gyakran felkéri a kutató laboratóriumokat, hogy ott felvételeket készítsen. E felvételeket lehetett látni a torinói tudományos kiállításon (Exposition du travail intellectuel) vagy a moszkvai francia kiállításon.

Speciális fényképészek végzik a kéziratok, a régi és nehezen hozzáférhető folyóiratok fényképezését. A fényképszolgálat a dokumentációs központnak állandóan fejlődő ága. Jelenleg egész sor új eljárás tanulmányozása van folyamatban, amelyek segítségével a jövőben még hatékonyabbá válhatik az intézmény tevékenysége. /MÁ/

A SZOCIALISTA ORSZÁGOK TÁJÉKOZTATÁSI KÖZPONTJAINAK NEMZETKÖZI KONFERENCIÁJA

PRESSL, Lissi : Internationale Konferenz der Dokumentations- und Informationszentren der sozialistischen Länder. = Dokumentation. 8. Jg. 1961. 3. no. 89-90. p.

A szocialista országok dokumentációs és tájékoztatási központjainak nemzetközi konferenciája.

A szocialista országok dokumentációs és tájékoztató központjainak konferenciáját 1961. március 22-25-én tartották Prágában, Bulgária, Cseh-

szlovákia, Kína, Lengyelország, Magyarország, az NDK és a Szovjetunió részvételével. Románia kimentette magát. /Magyarországot LÁZÁR Péter képviselte./ A bukaresti Műszaki Dokumentációs Központnak megküldték valamennyi, a konferencia előtt és alatt kidolgozott anyagot.

A konferencia ahhoz az 1956-ban Berlinben kötött egyezményhez kapcsolódott, amely azóta alapja a szocialista országok között egyre fejlődő együttműködésnek a dokumentáció és a tájékoztatás területén. Az 1956-os konferencián a Szovjetunió, a résztvevő országok nagy sajnálatára, nem képviseltette magát, a prágai konferencián való részvétele viszont lehetővé tette az alábbi célok kitűzését:

valamennyi szocialista ország együttműködése;
munkamegosztás a szakirodalom referálásában.

A konferencia előkészítéseként a fenti elvárásokat tartalmazó elaborátumokat küldték meg a résztvevő országoknak:

Az egyes országok beszámolóit a dokumentációnak és tájékoztatásnak.

tásnak országukban való fejlődéséről, a jelenlegi helyzetről és a jövő kilátásairól;

Csehszlovákia küldöttségének előterjesztéseként:

a szocialista országok együttműködésének alapelvei a tudományos és a műszaki-gazdasági dokumentáció és tájékoztatás területén.

Az NDK küldöttségének előterjesztéseként:

a fontosabb dokumentációs és tájékoztatási szakkifejezések értelmezése;

a szocialista országok közötti munkamegosztás a dokumentáció területén.

A konferencián ezekről a beszámolókról és javaslatokról szólt a vita.

Az első napon meghallgatták az egyes országok beszámolóit a dokumentáció és tájékoztatás helyzetéről, jövő terveiről.

Az NDK által javasolt 30 terminológiai értelmezés közül huszat megvitattak és csaknem egyhanguan elfogadtak. Elhatározták, hogy három hónapon belül valamennyi állam megküldi az NDK-nak e javaslatokkal kapcsolatos megjegyzéseit. Az NDK a hozzászólások alapján szinopszisban dolgozza fel a változtatásokra, illetve kiegészítésekre vonatkozó javaslatokat és ezt újból a résztvevő országok elé terjeszti.

Megvitatták Csehszlovákiának az együttműködés jelenlegi formáiról szóló beszámolóját, az együttműködésre vonatkozó javaslatait és további javaslatokat tettek az együttműködés lehetőségeire vonatkozólag. A Csehszlovákia által kidolgozott alapvető dokumentumot egy, az NDK, Csehszlovákia és a Szovjetunió küldötteiből álló szerkesztő bizottság átdolgozta. Ezt további megvitatásra, német és orosz nyelven, megküldik valamennyi országnak. Az egyes országok állásfoglalásának eredményeként összeállítandó végleges tervezet kidolgozásáért Csehszlovákia felelős. A Szovjetunió vállalta a dokumentáció és a tájékoztatás területén végzendő módszertani kutatást.

Elfogadták az NDK-nak a dokumentáció területén való munkamegosztásra vonatkozó tervét. Örömmel vették tudomásul, hogy a Szovjetunió azokon a szakterületeken, amelyeken a VINITI referáló la-

pot ad ki, kész e lapokat az együttműködés alapvető eszközeiként rendelkezésre bocsátani. A Szovjetunió felszólította a résztvevő államokat, jelentsék be nála három hónapon belül a referátumok formájával, az aktualitással, a nyelvi problémákkal kapcsolatos kívánásaikat. A maga részéről javaslatot fog kidolgozni arra vonatkozólag, hogyan menjen végbe az együttműködés a Referatívnyj Zsurnal alapján.

Végül, egy NDK-javaslat alapján, a konferencia a dokumentáció és tájékoztatás területén való együttműködés titkári teendőit, további intézkedésig, Csehszlovákiára bízta. A titkárság első teendői: a konferencia anyagának (egy-egy országok beszámolója, tervezetek) kiadása; a konferencia jegyzőkönyvének elkészítése; a kidolgozott és megszavazott ajánlásokkal kapcsolatos valamennyi teendő figyelemmel kísérése. /MÁ/

TÁJÉKOZTATÓ TERMÉSZETTUDÓSOK KÉPZÉSE ANGLIÁBAN

Examination syllabus for information scientists. = Liaison. 1961. febr. 9-10. p.

Vizsgaanyag a tájékoztató természettudósok számára [Angliában].

Hivatásos könyvtárosok és tájékoztatási tisztviselők képzését Angliában a század

eleje óta a Library Association látta el. Számosan tettek képesítő vizsgát mind Anglia területéről, mind külföldről származó hallgatók.

Különösen a második világháború befejezte óta mind több bírálat hangzott el azonban az L.A.-vizsgákról, hogy nem alkalmasak a természettudományos és műszaki tájékoztatás terén dolgozó tisztviselők képességeinek és tudásának elbírálására.

Az L.A. álláspontja ebben a kérdésben az volt:

"a könyvtáros és a tájékoztatási tisztviselő hivatása egy és ugyanaz, hiszen ugyanazt az anyagot használják fel, s ugyanazokat az eljárásokat alkalmazzák, ha nem is mindig ugyanazon a módon...; nincs olyan megkülönböztető jellegzetessége a természettudományos

irodalomnak sem, ami külön foglalkozási ág felállítását tenné szükségessé".

E felfogás ellenzői viszont azzal érveltek, hogy

"a tájékoztatás munkáját végző természettudósnak elsősorban tudósnak kell maradnia, aki a gyűjtött tájékoztatási anyag elbírálására képes, s aki tanácsadó szerepet tölt be".

1958-ban azután megalakult az Institute of Information Scientists (Tájékoztató Természettudósok Intézete). Az Intézet egyik céljaként a tájékoztató természettudósok képesítő vizsgái anyagának megállapítását tűzte maga elé.

A most közzétett vizsgaanyag főként annak megállapítására irányul, rendelkezik-e a jelölt - akinek a természettudományok területén egyetemi fokozata, vagy ennek megfelelő szakképzettsége van - kellő képességgel a tájékoztatási anyag elbírálására s tanácsadó szerepkör betöltésére.

Jelenleg az Intézet két éves tanfolyamot tart; eddig mintegy tizenöt megfelelő képesítéssel rendelkező hallgató iratkozott be; a képesítő vizsgákat két csoportban irányozták elő: 1961, illetve 1962 év végén.

A VIZSGÁK ANYAGA

1. Nyelv, fogalmazás, szerkesztés

a/ A hírközlés alapelvei. Angol nyelvtani és fogalmazási ismeretek, referátum és összefoglaló kutatási jelentés írásával kapcsolatban. Az etimologia elemei, különösen a természettudományos fogalmak latin és görög elnevezéseivel kapcsolatban. A fogalmazás szempontjai jelentés, természettudományos folyóiratcikk, napilap, tankönyv számára szolgáló írásmű esetében. Idegen nyelvű cikkekkel kapcsolatos problémák, fordítás, szótár-használat.

b/ Kézirat előkészítésének módja közzététel céljából; a tipográfiai és a grafikai szemléltetés elemei; kefelevonat-korrektúra; szerkesztési alapelvek, különösen referáló lap esetében.

c/ Referálás és az írásmű tartalmi összefoglalásának egyéb formái. A referátum jellegzetességei. A referálás szempontjai és technikája. Referáló lapok készítése. Referáló lapok mutatóinak készítése.

2. A tájékoztatás áramlása

a/ A hírközlés történetének és elméletének, a természettudományos társulatok, a természettudományos könyvek, folyóiratok, re-

feráló lapok stb. kialakulása történetének alapjai. Film, rádió, televízió felhasználása. A tájékoztatás áramlása az ipar, kereskedelem terén, a kutatás során és a kormányzati szervek vonalán. A kutatás és fejlődés eredményeinek hatásos felhasználása terén felmerülő problémák. A szabványosítás, a szabványokkal foglalkozó szervek.

b/ Szervezés és vezetés. Tájékoztató intézmények szervezése; a különféle típusok alapelvei és jellegzetességei. A vezetés általános alapelvei. Személyzet-szükséglet, személyzet-kiválasztás, képzés. Más /kutatói, üzemi, ügyvezetési/ személyzettel való kapcsolat. A tájékoztató osztály helyzete vállalatnál, kutató társulatnál, kormányzatszerveknél stb. Kalkulációs és költségvetési munka. Berendezés, tervezés, elrendezés. Publikációs szolgáltatások. Üzleti eljárás publikálás, folyóiratok, jelentések stb. szétosztása kapcsán /pl. a cégen belül/.

c/ Jog. A szerzői és szabadalmi jog, a modell- és védjegyjog elemi ismerete.

3. A tájékoztatás technikája

a/ A tájékoztatás forrásai. I r o t t források: tankönyvek, táblázatok, folyóiratok, referáló lapok, kutatási jelentések, közző nem tett jelentések, kormányzati kiadványok, szabadalmak, kereskedelmi katalógusok, fordítási jegyzékek stb. S z ó b e l i források: vitaanyag, előadások, konferenciák anyaga. V i z u á l i s források: képek, diagrammok, filmek, modellek, bemutatók, kiállítások és vásárok. A források l e l ő h e l y e : a k ö n y v t á r a k anyaga, szervezete, felszerelése, katalogizálási és folyóiratcikk-cimleírási eljárások /az olvasó szükséglete szempontjából/, szakállomány, különös tekintettel a természettudományos és műszaki anyagra és a nagyobb könyvtárakra; a természettudományos társulatok és intézmények, szakmai szervezetek, kutató-egyesületek, fejlesztési egyesületek, országos és nemzetközi szervek stb. és tagozottságuk valamint szolgáltatásaik; ipari szakkönyvtárak, tájékoztató szolgáltatásaik és az érte szedett díjak. Az ilyen források előnyei és viszonylagos értéke /gyorsan adható válasz stb./ a kutatások során.

b/ Technika és elmélet

1/ Tárolás. Az osztályozás alapelvei, különösen a logikai alapelvek, modern eljárások stb. Repertorizáló eljárások, egyéni és általános tájékoztatási célokra, lyukkártya-rendszerek stb. A különféle rendszerek összehasonlítása, határfokuk különböző körülmények között. Különleges rendszerek vázlatos ismertetése. Szabadalmak osztályozásának alapelvei.

2/ Gyűjtés, hasonlítás és visszakeresés. Az írott, szóbeli és vizuális /L. 3a./ tájékoztatási anyag felkeresésének megszervezése és módja. Adatfelvételek elindítása. Bibliográfiai hivatkozások folyóiratokra, szabványokra, könyvekre; folyóiratcímek stb. hivatalos rövidítései. Szabadalom-kutatás módja. A mutatók használata. Tájékoztatási anyag visszakeresése nagy arányokban: gépesített /mechanikai, elektronikus stb./ tárolás és visszakeresés. Tájékoztatási anyag előkészítése és nyújtása bibliográfiákban

/különösen folyóiratok stb. cikkeiből/, összefoglalásokban, jegyzetekben, kivonatokban, jelentésekben, kritikai szemlékben stb.

3/ Másolás. Dokumentumok másolásának - ideértve a nyomtatást is - és előállításának módja és gazdaságossága. Feljegyző berendezések pl. magnetofonok, filmek stb. használata. Teleátvitel. Gépi fordítás.

4/ Terjesztés. A tájékoztatási anyag terjesztésének módjai egy-egy szervezeten, pl. vállalaton, országos vagy nemzetközi szerven belül. A tájékoztatást kérő személlyel való bánásmód; a kérések elemzése. Állandó kapcsolat fenntartása és tanácsadó szolgáltatások. A terjesztés külső munkája.

A NÉMET KÖNYVTÁRAK FELVILÁGOSÍTÓ KÖZPONTJA

GITTIG, Heinz : Das Auskunftsbüro der deutschen Bibliotheken. = Dokumentation. 8.Jg. 1961. 2.no. 55-56.p.

A Német Könyvtárak Felvilágosító Központja.

1904. szeptember 5-én a Deutsche Litteraturzeitung közölte, hogy "a porosz Központi

Katalógus Osztály a jövőben választ ad azokra a kérdésekre, hogy egy-egy könyv megvan-e és melyik könyvtárban". Ez a tevékenység lett az alapja a Német Könyvtárak Felvilágosító Központjának, amely az 1904. október 1-i rendelettel átvette az irodalom központi lelőhely-felkutatásának feladatát. Miután Németországban a történeti fejlődés, a területi szétaprózottság következtében nem volt nemzeti könyvtár, az Auskunftsbüro gyakorolta az "eszmei nemzeti könyvtár" funkcióját.

Fennállásának első 40 évében ez a világviszonylatban is páratlan intézmény nagy nemzetközi tekintélyre tett szert. Tudósok és egyetemi hallgatók bibliográfiai tájékoztatást és az általuk keresett irodalom lelőhelyére vonatkozó felvilágosítást kaptak tőle. A német politikai helyzet ennek az intézménynek a történetében is tükröződik. Néhány számadat: 1905-ben 299, 1913/14-ben kereken 14,000, 1917/18-ban 5,600 volt a keresett könyvek száma. Az első világháború, az infláció és a gazdasági válság után a megkeresések száma állandóan növekszik s 1934/38-ban kereken 21,000 cimre rug. Ettől kezdve azonban a fasiszta rezsim alatt állandóan hanyatlik az intézmény.

Az 1945 és 1955 közötti években egyetlen kérés sem volt teljesíthető. A hitleri háború ennek a német könyvtárakat átfogó in-

tézménynek is beszüntette átmenetileg a működését. A 40 év alatt kiépített munkaeszközök, az Aufkunftsbüro páratlan kézikönyvtára, a sok katalógus, a porosz, majd később német központi katalógus és sok más tájékoztatási eszköz részben megsemmisült.

Az Aufkunftsbüro munkatársai azonban kétségbeesés helyett már 1945-ben munkához láttak s a katalógusok maradványait biztonságba helyezték. Megmaradt a központi címjegyzék kiegészítő katalógusa, amely a legértékesebb anyagot tartalmazta, s megmaradt néhány más fontos munkaeszköz. A lelőhely-keresés funkcióját a Deutsche Staatsbibliothek felvilágosító osztálya, mint az Aufkunftsbüro közvetlen utóda vette át.*

Az elmúlt 15 évben az osztály dolgozói állandóan fejlesztették a meglévő munkaeszközöket és ujaknak a kiépítését is megkezdték, így a külföldi könyvek központi katalógusát, a külföldi folyóiratok központi címjegyzékét és a berlini könyvtárak hirlap-címjegyzékét. A kiegészítő katalógus az 1944.-inek mintegy 50 %-ára növekedett. Ezt a katalógust közösségi munkával kétféle uton építik ki: egyrészt a könyvtárközi kölcsönzések keretében pozitíven elintézett téritvények, másrészt a nyugat-német és külföldi könyvtárakban körözött tudakozólapok feldolgozása útján.

Az osztály felvilágosító munkája ma már ki tudja elégíteni a hazai és nemzetközi kutatás igényeit. Így például az elmúlt két évben több mint 40 országból érkező, meghatározott művek lelőhelyét tudakoló kérést intézett el. 1960-ban levélben vagy a könyvtárközi kölcsönzés téritvényei útján keresett, kerek számban 35,000 műből 24,000-nek sikerült a lelőhelyét megadni.

Az Auskunftsbüro dolgozói munkájuk minél racionálisabbá tétele érdekében felkérjük a tudakozódókat, hogy kérésükben

1/ a keresett mű bibliográfiai adatait minél pontosabban, lehetőleg rövidítések nélkül adják meg,

2/ pontos adatok híján legalább a keresett címet idéző forrást közölgék és

3/ minden egyes keresett műről külön cédulát állítsanak ki. /MÁ/

* A központ címe: Deutsche Staatsbibliothek - Auskunftsbüro der Deutschen Bibliotheken -, Berlin W 8, Unter den Linden 8. - Telex-száma: Oll 757.

SCHAAP, Fritz: Zur Herausgabe des
"Bulletins Wichtiger Literaturzusammen-
stellungen". = Zbl. Bibl. 75.Jg. 1961. 7.
no. 319-322. p.
A "Szakirodalmi Összeállítások Tájékoztatója" kiadásáról.

Az NDK tudományos könyvtá-
raiban, dokumentációs és más
tudományos intézményeiben egy-
re több irodalomkutató, szak-

irodalmi összeállítás készül. A tapasztalat azt mutatja, hogy eze-
ket a rendszerint felkérésre összeállított bibliográfiákat csak
egy-egy intézmény vagy személy használja fel, holott nagyobb kör-
ben is hasznosítani lehetne őket, annál is inkább, mivel ugyanarról
vagy hasonló témáról gyakran több intézmény is készít - egymás mun-
kájáról mit sem tudva - szakirodalmi összeállítást.

Az egymás munkájáról való tájékoztatás és a párhuzamos mun-
kák elkerülése érdekében az NDK tudományos könyvtárai már eddig is
tettek lépéseket. A Deutsche Staatsbibliothek által kiadott "Nach-
richten aus dem Wissenschaftlichen Bibliothekswesen der DDR" c. fo-
lyóirat bibliográfiai hírei azonban egyrészt nem adtak teljes tá-
jékoztatást, másrészt nem jutottak el valamennyi érdekelt intéz-
ményhez.

Ezen a helyzeten akart segíteni az NDK tudományos könyvtárai-
nak 7 éves távlati terve (magyarul megj. Könyvtári Figyelő. 1960.
4/6.sz. 43-52.p.), amikor tájékoztató lap kiadását írta elő, amely
havonta hirt ad az előző hónapban elkészült szakirodalmi összeál-
litásokról. A tudományos könyvtárak irodalompropaganda munkájával
foglalkozó drézdai konferencia tézisei között szerepelt e lap meg-
indításának meggyorsítása. A "Sektor wissenschaftliche Bibliotheken,
Museen und Publikationen im Staatssekretariat für das Hoch- und
Fachschulwesen" (Fő- és Szakiskolaügyek Államtitkársága Tudományos
Könyvtárak, Muzeumok és Kiadványok Osztálya) a Deutsche Bücherei
Tájékoztató Osztályára bízta e lap szerkesztését.

A Deutsche Bücherei saját munkája megkönnyítése és a beje-
lentő intézmények munkájának egyszerűsítése érdekében levelezőlap
alaku űrlapokat nyomtatott a küldött szét. Ezeket kell bejelente-
ni minden hónap 5-ig az előző hónapban elkészült szakirodalmi ösz-
szeállításokat. A Bulletin csak a fontosabb szakirodalmi összeál-
litásokról ad hirt, amelyek a bejelentő intézménynél rendelkezés-
re állnak. A jövőben nem kell ezeket bejelenteni a Deutsche

Bücherei Bibliográfiai Osztályának, mert a "Bibliographie der deutschen Bibliographien" a Bulletin-ből veszi át az anyagot.

A minél nagyobb publicitás érdekében a Tájékoztató megindításáról részletes értesítést küldtek az NDK könyvtári és dokumentációs folyóiratainak.

Rendszeresen megküldik a Tájékoztatót a tudományos, népszerű-tudományos és más szakfolyóiratok szerkesztőségeinek is.

A Bulletin első, 1961. augusztusi száma a júliusban elkészült szakirodalmi összeállításokról ad hirt.

Az NDK tudományos könyvtárainak ez az új közös vállalkozása a tudományos és műszaki feladatok minél eredményesebb és gyorsabb megoldását segíti elő.

Hasonló kiadványai vannak a szocialista országok közül eddig Bulgáriának, Csehszlovákiának, Lengyelországnak és a Szovjetuniónak. /MÁ/

A REMINGTON RAND IRÓGÉPEK
KICSERÉLHETŐ BETŰFEJEI

A Remington Rand Vállalat az általa készített mindhárom fajta, nevezetesen Remington Standard, Electric, illetve Statesman elnevezésű írógépet - a kívánságnak megfelelően - kicserélhető fejű billentyűkel látja el. A kicserélhető billentyűkar betübefogójába az asztronómia, biológia, kémia, kereskedelem, elektromosság, mérnöki tervezés, nyelvek, jogtudomány, matematika, fonetika stb. körébe vágó bármily, tetszés szerinti jelet magában foglaló billentyűfejet mágneses fogó segítségével, egyetlen mozdulattal lehet beleilleszteni. (Libr.J. 86.vol. 1961. 14.no. 2633.p.)

MEGJELENT A GAZ ELSŐ
RÉSZE

Elkészült az NDK-ban található külföldi folyóiratok köz-

ponti katalógusának (Gesamtverzeichnis ausländischer Zeitschriften - GAZ) kézírata. A Deutsche Staatsbibliothek 300. évfordulója alkalmából első része - az 1939-1959 évkörök anyaga - már el is hagyta a sajtót. (Nachr.Wiss.Bibl.DDR. 7.Jg. 1961. 8.n o. 90.p.)

TERMÉSZETTUDOMÁNYOS ÉS
MŰSZAKI FOLYÓIRATOK
VILÁGKATALÓGUSA

A Kongresszusi Könyvtár - a National Science Foundation (Országos Természettudományi Alap) anyagi támogatásával - hozzáfogott a szerte a világon megjelenő természettudományos és műszaki folyóiratok jegyzékbe foglalásához. A nemzetközi katalógus az ilyen tárgyú kiadványokat országonként és időrendben csoportosítva fogja tartalmazni. (Scientific Information Notes 3.vol. 1961.4.no. 2-3.p.)

Megjelent a Szovjetunió területén 1918-1959-ig kiadott finn-ugor nyelvtudományi irodalom bibliográfiájának első része. (KAHLA, M.: Bibliografinen luetello neuvostolütossa vuosina 1918-1959 julkaistusta suomalais-ugrilaisesta kielitieteellisestä kirjallisuudesta. Helsinki, 1960. Suomalais-ugrilainen serra. 193 p.) A bibliográfia 1602 könyvet, illetve folyóirat-cikket dolgoz fel. (A második rész a szótárakat, a finn-ugor nyelvű nyelv-

tanokat és tankönyveket, valamint a helyesírással kapcsolatos munkákat fogja tartalmazni.) A mű összeállítója Helsinki, Moszkva, Leningrad, Tallin, Petrozavodszk és Szüktüvkar könyvtárainak állományát dolgozta fel. Az anyagot a szerzők betürendjében csoportosította. A művet tárgymutató egészíti ki. A cím, az előszó és a fejezetcímek orosz és finn nyelven szerepelnek. (Szov. Bibliogr. 1961. 4/68/.no. 119.p.)

ADATOK AZ NDK-BAN FOLYÓ TÁJÉKOZTATÓ MUNKÁRÓL

Die Dokumentations- und Informationsarbeit in der DDR in Zahlen. = Dokumentation. 8. Jg. 1961. 3. no. 90-91. p.

A berlini Institut für Dokumentation (Dokumentációs Intézet) 1960-ra is összeállította az NDK dokumentációs hálózatának munkájára vonatkozó számszerű adatokat.

Adatok az NDK-ban folyó dokumentációs és tájékoztatási tevékenységről.

ta az NDK dokumentációs hálózatának munkájára vonatkozó számszerű adatokat.

A dokumentációs és tájékoztatási intézmények hálózatát sikerült tovább bővíteni és ezzel a tudomány és technika új területei váltak hozzáférhetővé a kutatás és a gyakorlati munka számára.

Az alábbi számokban az orvostudomány területén végzett dokumentációs munka számadatai nincsenek benne. Egyedül ezen a területen 6668 munkát referáltak.

A "Liste der Dokumentations- und Informationsstellen der DDR" c. kiadvány 5. kiadása is bizonyítja, milyen jelentősen megnőtt ezeknek az intézményeknek a száma valamennyi, a népgazdaság számára fontos területen.

1. A referált munkák és közölt referátumok száma

	referátumok	megjelent referátumok
1959	240 372	103 930
1960	278 556	122 545

2. A referátumok eredete

	1959	1960
2.1 <u>Az összes referált munkák száma</u>	240 372	278 556
német nyelvű összesen	138 226	160 845
ebből NDK-közlemény	35 227	39 220
idegen nyelvű összesen	102 146	117 711
ebből szovjet és népi demokratikus	37 509	40 114
2.2 <u>A közölt referátumok száma összesen</u>	103 930	122 545
német nyelvű összesen	53 499	59 275
ebből NDK-közlemény	13 848	15 279
idegen nyelvű összesen	50 431	63 210
ebből szovjet és népi demokratikus	18 017	22 760

3. Szakirodalmi műfajok

<u>A referált munkákból</u>		
folyóiratcikk	171 758	192 010
szabadalmi leírás	46 149	65 864
a kutatási és műszaki fejlesztési terv zárójelentései	1 938	2 481
vállalati irodalom	1 583	1 655
könyv	9 447	9 963
egyéb, könyvkereskedői forgalomban lévő irodalom	4 269	2 335
egyéb, könyvkereskedői forgalomba nem kerülő irodalom	4 222	4 248
ö s s z e s e n	239 366	278 556

4. A dokumentációs intézmények tájékoztatási munkája

	felvilágosítás		elkészült szakirodalmi összeállítások	
	1959	1960	1959	1960
Összesen	81 913	107 954	8 228	3 789
felkérésre	53 988	61 077	5 365	3 379
saját kezdeményezésből	27 925	46 877	2 863	410

5. A dokumentációs intézmények fordító tevékenysége (DIN-A-4-es lapok)

	1959	1960
saját belső célra	86 254	92 851
külsőknek	20 913	37 795
ö s s z e s e n	107 167	130 646

6. A dokumentációs intézmények másoló tevékenysége (DIN-A-4-es lapok)

	fényképmásolat	
saját belső célra	618 480	834 667
külsőknek	236 964	2 371 577
ö s s z e s e n	855 444	3 206 244
	mikrofilm	
saját belső célra	341 356	366 564
külsőknek	154 523	140 741
ö s s z e s e n	495 879	507 305
másolat összesen	1 351 323	3 713 549

/MÁ/

KÖNYVTÁROSOK VÉLEMÉNYE
AZ ENCYCLOPAEDIA BRITANNICÁRÓL

A Könyvtári Figyelő 1960.

Encyclopaedia Britannica. = Libr.
J. 86. vol. 1961. 3. no. 1549-1551. p.
9. no. 1706.1708. p.

10.számában (34-35.p.) közöl-
tük azt a csipős bírálatot, a-

mely az Encyclopaedia Britannicáról az amerikai sajtóban a közel-
multban megjelent. Az alábbiakban az indianapolisi (Indiana) Public
Library 19 könyvtárosából alakult bizottság véleményét ismertetjük
az Encyclopaedia Britannica 1961.évi kiadásával kapcsolatban.*

A mű 24 kötetből áll; a 24.kötet az első 23 kötet mutatóját,
egy atlaszt s az atlasz mutatóját tartalmazza. A sorozat kiegészíté-
sére szolgál az évenként kiadott Book of the Year c. kiadvány;
erre azonban külön kell előfizetni.

A kiadó által kibocsátott ismertetés szerint az összesen
41,016 cikkből 1956 teljesen új, 3004-et átírtak, 7152 cikken pe-
dig kisebb változtatásokat eszközöltek.

Az ismertetés négy szempontból vizsgálja az új kiadást:

1/ milyen az általános színvonal, hiánytalanul felölelnek-e
a címszavak minden ismeretanyagot?

2/ mi a sorsa a klasszikus szerzőktől származó cikkeknek?

3/ milyen az enciklopédia kezelhetősége?

4/ milyen korszerűséget sikerült benne biztosítani?

Az első kérdésre a felelet az, hogy a cikkek általában igen
magas színvonalat képviselnek s a tudás széles körét ölelik fel.
A szerzők között 43 Nobel-díjas író, illetve tudóst találunk.

A természettudományok tekintetében ez a kiadás igyekezett ki-
küzöbölni a régebbiek hiányosságait, kissé mostohán bánik azon-
ban az 1885 utáni írókkal, zeneszerzőkkel és művészekkel. Ha meg-
említi is őket, a legfontosabb biográfiai adatokon felül műveik
alig részesülnek méltatásban, s a nyújtott irodalom sem kielégítő.

Az irodalmi formákról írt cikkek igen jók, az Essays /esszék/

* "The Encyclopaedia Britannica: a new survey of universal know-
ledge." 24 vols. 14th edition, 1961 printing. Chicago: En-
cyclopaedia Britannica, Inc., 1961.

címzó alatt irt kivételével; az utóbbi ui. a 11.kiadás erősen lerövidített alakja. A nemzeti irodalmak összefoglaló ismertetései jók, a mai irodalmi irányzatokról és művekről irt cikkek azonban igen gyengék. A jelenkori írók életrajza ritkán tartalmazza az illetők kritikai méltatását.

A zene körébe vágó cikkek általában a 11.kiadás megcsontított lenyomatai, éppen ezért gyengébbek, mint amilyenek eredeti formájukban voltak. Nem is elég korszerűek.

A társadalomtudományok széles körben vannak képviselve, a közölt bibliográfiák azonban nem tartalmazzák a legújabb megjelent műveket.

2/ A klasszikus szerzőktől származó cikkek korszerűsítésére irányuló törekvés ritkán jár a kívánt eredménnyel. Itt volna az ideje, hogy másokkal helyettesítsék őket. Kiáltó példa erre Galileo Galilei életrajza, ami jórészt a 9.kiadás változatlan levonata. A tudományos kutatások újabb eredményei többnyire hiányoznak ezekből a - legtöbbször megcsontított alakban közölt - cikkekből. Rendkívül sok helyet foglalnak el a tulságos részletesen tárgyalt háborúk.

3/ Az enciklopédia használatát nem könnyíti meg kellőképpen a mutató. Több utalást kellene tartalmaznia. Mivel a benne való keresgélés elég hosszadalmas művelet, helyesnek látszik, ha az E.B. ezen kiadásához a könyvtárak a mutató több példányban való beszerzéséről gondoskodnak.

Az Afrika címzó alatt közölt hosszú cikk nem tér ki az afrikai népek 1950-es évek során kifejtett függetlenségi harcaira, s "afrikai" címzó alatt nem is igazítja el a mutató ilyen vonatkozásban az olvasót. A függetlenségi mozgalmak közül is csak kevésnek nevével találkozunk benne. "Nyugati és közép-afrikai függetlenségi mozgalmak" címzó alatt tárgyalja ugyan az enciklopédia ezt a témát, de ott sem kielégítő módon.

4/ Bár az E.B. méretű segédkönyv szerkesztése során felhasznált legújabb statisztikai adatok a megjelenés időpontjában már természetesen elavultaknak tekinthetők, mégsem volna szabad előfordulnia, hogy 1940. évi népszámlálási adatokkal is találkozzunk (pl. a Chicago-ról szóló cikkben). Az ismertetés szerzője fel-

veti a gondolatot, hogy az enciklopédia jellegű segédkönyvek cikkei és a rajta eszközölt revíziók irásának időpontját a cikkek végén fel kellene tüntetni.

*
* *

A Library Journal (86.vol. 1961. 9.no. 1706-1708.p.) közli azt a hozzászólást, amelyet Dr. Harvey Einbinder (a Könyvtári Figyelő 1960. 10.számában - 34-35.p. - ismertetett cikk szerzője) intézett a folyóirat szerkesztőjéhez a fenti szemlével kapcsolatban. Einbinder több példával alátámasztja az E.B. 1961.évi kiadásának hiányosságaival kapcsolatos megállapításokat s üdvözli az enciklopédia cikkeinek keltezésére irányuló javaslatot. Nem tartja azonban valószínűnek, hogy az utóbbira - a kiadók profitéhsége következtében - valaha is sor kerülhet. Az E.B. bírálata után igen üdvösnek tartaná az Encyclopaedia Americana hasonló jellegű elemzését is; véleménye szerint ez a mű is igen megért már a komoly bírálatra. /B.Z./

NYUGATNÉMET DOKUMENTÁLÓK
ÉRDEKKÉPVISELETI SZERVE

1961. április 1-én Bonnbán "Verein Deutscher Dokumentare" (VDD - Német Dokumentálók Egyesülete) néven megalakult a nyugatnémet dokumentálók érdekképviseleti szervezete.

Egy ilyen tömörülés szükségességének gondolata a Deutsche Gesellschaft für Dokumentation (DGD - Német Dokumentációs Társaság) évi közgyűlésén, illetve a társaság által rendezett dokumentációs tanfolyamokon vetődött fel és szilárdult meg.

A VDD-nek csak az lehet tagja, aki sikerrel elvégezte a DGD valamelyik dokumentációs tanfolyamát, vagy pedig a dokumentáció területén végzett eddigi tevékenységével bizonyosságot adta a vizsgával egyenértékű ismereteinek. (DFW. 9. Jg. 1960/61. 5.no. 173.p.)

NÉMETNYELVŰ REFERÁLÓ IRODALOM
BIBLIOGRÁFIÁJA

Az Institut für Dokumentationswesen in der Max Planck Gesellschaft, Frankfurt a.M. (a Frankfurt a.M.-i Max Planck Társaság Dokumentációs Ügyi Intézete) és a Forschungsinstitut für Rationalisierung an der Technischen Hochschule, Aachen /az aacheni Műszaki Főiskola Racionalizálástudományi Kutató Intézete) a német nyelvű szakirodalmi összeállításokból analitikus bibliográfiát készül kiadni. Ebben minden olyan referáló lapot, referátumot is tartalmazó folyóiratot, periódikusan megjelenő bibliográfiát és figyelőkarton-szolgáltatást feltárnak, amelyek a folyóiratcikkeket, szabadalmakat s egyéb nem könyv alakban megjelenő szakirodalmat is feldolgozzák.

A bibliográfia készítői felkérnek az ilyen kiadványok kiadóit és közreadóit, küldjenek mintapéldányt az aacheni Forschungsinstitut címére. E bibliográfia kiadásával a szakirodalmi összeállításoknak a tudományos és gazdasági életben való intenzívebb felhasználását akarják elősegíteni. (Börsenblatt (Frankfurt a.M.). 17.Jg. 1961. 93. no. 2017.p.)

A KÖNYVTÁRTUDOMÁNYI SZAKKÖNYVTÁR UJABB GYARAPODÁSA

A Könyvtári Figyelő 1959-ben megkezdte az ország nagy könyvtáraiba érkezett könyvtártudományi könyvek jegyzékének közlését. Eddig az alábbi számokban jelent meg ilyen jegyzék:

1959. 1.sz.	I-X.p.
1959. 3/4.sz.	XI-XVIII.p.
1959. 9.sz.	XIX-XXIX.p.
1961. 2.sz.	117-140.p.
1961. 6.sz.	403-433.p.

A jegyzékek elősegítették a könyvtártudományi szakkönyvek intenzivebb felhasználását; megnövekedett a könyvtárközi kölcsönzés elsősorban a Könyvtártudományi Szakkönyvtárból.

1961. második felében az Országos Széchényi Könyvtár az ország sokszáz könyvtárának együttműködésével megindította a

KÜLFÖLDI KÖNYVEK ORSZÁGOS GYARAPODÁSI JEGYZÉKÉT,

melynek T á r s a d a l o m t u d o m á n y i sorozata havonként közli az ország valamennyi j e l e n t ő s könyvtárába (köztük a Könyvtártudományi Szakkönyvtárba is) beérkezett könyvtártudományi tárgyú könyvek cimleirásait.

A jövőben a Könyvtári Figyelőben nem közöljük a jegyzéket az eddigi módon, mivel a nagy könyvtárakba beérkezett könyvtártudományi szakkönyvekről olvasóink a központi gyarapodási jegyzékből értesülhetnek. A Könyvtártudományi Szakkönyvtár kurrens gyarapodási jegyzékét még egy ideig közöljük, - de fokozatosan rátérünk a beérkezett könyvek ismertetésére és értékelésére.

Az ország nagy könyvtárai könyvtártudományi vonatkozású állományának áttekintéséről azonban nem mondott le a KMK, továbbra is gyűjtjük a könyvtárakban lévő könyvek cimleirásait (elsősorban az 1961 és az előző években megjelent művekeit, mivel 1962-től már a

központi gyarapodási jegyzék teljes és megbízható áttekintést nyújt.) Ezek a címleírások a KMK szakkönyvtárában lévő központi katalógusban a z é r d e k l ő d ő k r e n d e l k e z é s é r e á l l a n a k. (Ugyancsak az érdeklődők rendelkezésére áll az ország nagykönyvtáraiban meglévő könyvtártudományi folyóiratok központi katalógusa is.)

*
* *

Akademija nauk SzSzsZR. Biblioteka. Voproszű otraszlevoj bibliografii po esztesztvennűm naukam. Problems of bibliography on natural sciences. Szbornik dokladov na 6 naucsnoj konferencii --. (Otv. red. Sz.P. Luppov.)
Leningrad, 1960, Bibl. 145 p.
KMK

ALDRICH, Ella V.: Using books and libraries. (rev., enl.) Ill. by John Chase. 4. ed.
London, 1960, Prentice-Hall. VII, 118 p. illusztr.
KMK

AMBARCUMJAN, Z(aharij) N(ikolaevice): Metodika klaszszifikacii ob-sceszstvenno-politiceszknoj literaturű v maszszovűh bibliotekah.
Moszkva, 1961, Knizsnaja palata. 34 p.
KMK

ANTHONY, H(erbert) D(ouglas): Scientific books of the XVIII. century and emergence of modern science.
[London] 1959, The Royal Inst. 334-343.p. /Klny. a Proceedings of the Royal Institution-ból./
KMK

A basic book collection for junior high schools. Ed. [by] Margaret V. Spengler. Compiled with the assistance of consultants representing the American Library Association. Association for Supervision etc. 3. ed.
[Chicago] 1960, American Library Assoc. VII, 136 p.
Soksz.
KMK

Die Bearbeitung empfehlender Bibliographien. Allgemeine Grundsätze und metodische Verfahren. (Übers.aus dem Russischen und Tschechischen. Zstellung und Red. Werner Rittner. Hrsrg. von der Deutschen Bücherei.)
Leipzig, 1960, Verl. f. Buch- u. Bibliothekswesen. 238 p.
KMK

Bericht Über das Treffen der Parlaments- und Behördenbibliothekare auf dem Bibliothekartag in Freiburg am 21. Mai 1959.
Bonn, 1959, Bibl. des D. Bundestages. 37, IV p. /Arbeitsgemeinschaft der Parlaments- und Behördenbibliotheken. Arbeitshefte 3./
Soksz.
KMK

Bibliography of directories of sources of information.
The Hague, 1960, FID. 22 p. /F[édération] I[n]ternationale de] D[ocumentation] publ. 32B./
KMK

Bibliotecsno-bibliograficeszkaja klaszszifikacija. Tablicű dlja naucs-nűh bibliotek. Vűp. 4. G himiceszkie nauki. (Szoszt. G.M.Vihrova.)
Moszkva, 1960, Bibl. im. Lenina. 118 p.
KMK

Bibliotecsno-bibliograficeszkaja klaszszifikacija. Tablicű dlja naucs-nűh bibliotek. Vűp. 6. E biologiceszkie nauki. (Red. koll. V.M.Sztriganov, P.Sz. Abrikoszovű i dr.)
Moszkva, 1961, Bibl. im. Lenina. 139 p.
KMK

Bibliotecsnuű fondű i katalogi. Ucszebnik... dlja sztudentov bibl.inszt. (Red.J(urij) V(ladimirovics)Grigor'ev.)
Moszkva, 1961, Szovetszkaja Roszszija. 382 p.
KMK

BIKLER, Paul: Books are for reading.
Chicago [1960?], American Library Assoc. 12 p. illusztr.
KMK

BOHATTA, Hanns - HODES, Franz: Internationale Bibliographie der Bibliographien. Ein Nachschlagewerk unter Mitwirkung von Walter Funke.
Frankfurt am Main, /1930/, Klostermann, 652 p.
KMK

BORGWARDT, Stephanie: Library display.
Johannesburg, 1960, Witwatersrand Univ. Press. IV, 190 p. 8 t.
Bibliogr. 183-190.p.
KMK

(BRUGGHEN, W. van der): A universal index to knowledge the Universal Decimal Classification.
Hague, 1950, Internat. Federation for Documentation. 16 p. /F[édération] I[n]ternationale de] D[ocumentation] publ. 246./
KMK

BRUMMEL, [Leendert]: Bibliothek, wetenschap en bibliotheekwetenschap. 's-Gravenhage, 1960, Nijhoff. 20 p. Bibliogr. 18-20.p.

KMK

Buchpflege Fibel. Ein Ratgeber für allgemeinbildende Bibliotheken. 2. veränd. Aufl. Leipzig, 1960, Verl. f. Buch- und Bibliothekswesen. 80 p. illusztr. Bibliogr. 80 p.

FSZEK
KMK

BURSOVA, Feliksa: Biblioteki i czytelnictwo w Polsce ludowej. Warszawa, 1955, Stow. Bibliotekarzy Polskich. 35 p. /Fachowa biblioteka zakładowa 2./

KMK

CASEY, Robert S [abert]: Oral communication of technical information. New York - London, (1958), Reinhold - Chapman and Hall. VII, 199 p. illusztr. /Reinhold pilot book./

KMK

Categorii de material documentar. [Ed.]: Institutul de Documentare Tehnică. Bucuresti, 1959, ny. n. 19 p. Soks. z.

KMK

CEJPEK, Jiří: Jednotná soustava československých knihoven. Pornůcka ke studiu organizace a ideové výchovné náplně československého knihovnictví. Martin, 1960, Matica slovenská. 103 p. /Prírůcky pre knihovníkov 25./

KMK

Celostátní konference pracovníků, technických knihoven a studijních oddělení. 3. Sborník materiálů. 1-2. č. Praha, 1959, Techn.knihovna - Knihovna vysokých škol techn. 2 db. Litogr.

KMK

Les centres de documentation pédagogique. Etude internationale de caractère préliminaire. Paris, 1957, UNESCO 44 p. /Études et documents d'éducation 22./

KMK

ČERNÁ, Marie L.: Soupis české a slovenské knihovnické literatury z let 1945-1955. Praha, 1956, Univ. knihovna. 108 p. /Čteme a studujeme 1956. 10./

KMK

A classification of business literature. Prepared by the Library of the Harvard University Graduate school of Business Administration George F. Baker Foundation. (Rev. ed.) Hamden, Conn. 1960, Shoe String Press. XVIII, 256 p.

KMK

Congrès international des bibliothèques et des centres de documentation. - International congress of libraries and documentation centres. Bruxelles, 11-18 septembre 1955. Vol. 1. Rapports préliminaires. Vol. 2. A-B. Communications. Vol. 3. Comptes rendus. La Haye, 1955-1958. Nijhoff. 4 db.

KMK

CZERNIATOWICZ, Janina - GRUSZECKA, Janina: Centralne katalogi. Warszawa, 1957, Bibl. Narodowa - Inst. Bibliogr. 78-218.p. /Warszawa. Instytut Bibliograficzny. Biuletyn V. 3./

KMK

DAFINOV, Z.: Rabotata szösz szelszkozstópanszka literatura v szelsz-kite biblioteki. Szofija, 1955, Nauka i izkustvo. 71 p.

KMK

DEMBOWSKA, Maria: Bibliografia w Polsce ludowej. Warszawa, 1960, POKKB. 39 p. /Korespondencyjny kurs bibliograficzny 12./

KMK

(DENISZ'EV, V.): Nazrevsie voprosy bibliograficeszkoj raboty. [Moszkva, 1955], ny. n. 110-119.p. Kivágat a Kommuniszt 32.évf. 13.számából.

KMK

Deterioration of book stock. Causes and remedies. Two studies on the permanence of book paper conducted by W[illiam] J. Barrow. Ed. by Randolph W. Church.

Richmond, Va. 1959, Print. Whittet and Shepperson. 70 p. illusztr. /Virginia State Library publications 10./ Bibliogr. 69-70.p.

KMK

DOUGLAS, Mary [Teresa] Peacock: The primary school library and its services. Paris, 1961, UNESCO 103 p. 6 t. /UNESCO, Manuals for libraries 12./

KMK

[Dresden.] Sächsische Landesbibliothek. Benutzungsführer. Bearb. von Burghard Burgemeister, Helmut Deckert. Dresden, 1960, Druck. Radeberg. VII, 114 p. 23 t. 1 térk. /[Dresden.] Sächsische Landesbibliothek. Veröffentlichungen 3./

KMK

Druki bibliotekarskie. Inwentarz księgozbioru bibliotek naukowych. [Warszawa] 1954, Polski Kom. Normalizacyjny. 2 lev. /Polska norma N-09000. 1952./

KMK

Erfahrungsaustausch wissenschaftlich-methodischer Einrichtungen im Bibliothekswesen sozialistischer Länder. (Red. Siegfried Goltz, Peter Günnel.) Berlin, 1960, Zentralinst. f. Bibliothekswesen. 107, [2] p. Soksz.

KMK

ESCOURROU, René: Le papier. Étude. 1-13. fasc.

[Paris] 1956, ny. n. 182 p. 13 db. /A Bibliographie de la France mellékletei./

KMK

Fachliteratur zur Büchereiarbeit. Ein Verzeichnis von deutschsprachigen Fachschriften aus den Beständen der Öffentlichen Büchereien West-Berlins...

Berlin, 1960, D. Büchereiverband. [2], 59 p. Soksz.

KMK

FIRSZOV, G(eorgij) G(avrilovics): Regisztracija i opiszanje periodiceszkih izdanij. Zsurnali, gazetü i prodolzsajucsieszja izdanija.

Moszkva, 1960, Szovetszkaja Rossszija. 61 p.

KMK

FISCHER, Walter: Die Arbeit des Buchdruckers.

Leipzig, 1951, Fachbuchverl. XI, 286 p. 3 t. illusztr.

KMK

FLOREN, Luis: Bibliografía bibliotecológica y bibliográfica colombianas. 1956-1958.

Bogotá, 1959, ny. n. 34 p. /Manuales de bibliografía y documentación colombianas 1./

KMK

Gigiena i resztavracija knjig v gorodszkoj biblioteke. Metodiceszkoe poszobie. (Red. O.V. Kozulina.)

Moszkva, 1960, Bibl. im. Lenina. 31 p. illusztr.

KMK

GLAISTER, Geoffrey Ashall: Glossary of the book. Terms used in paper-making, printing... with notes on ... manuscripts... and printing societies. Including... extracts from Grafisk Uppsalagsbok.

London, 1960, Allen and Unwin. 484 p. 17 t.

Bibliogr. 477-484.p.

KMK

GRÖTTRUP, Helmut: Studienanalyse halbautomatischer Dokumentationsselektoren.

Köln - Opladen, 1958, Westdeutscher Verl. 112 p. /Nordrhein-Westfalen. Wirtschafts- und Verkehrsministerium. Forschungsberichte 604./

KMK

GRYCZ, Józef - BORKOWSKA, Wladislaw: Skrócone przepisy katalogowania alfabetycznego. Wyd. 3. popraw. i uzupełn. Warszawa, 1961, Stow. Bibliotekarzy Polskich. 171 p.

KMK

HALIENA, Ján: Statistický prehľad ľudových knižnic na Slovensku za rok 1959. Sprac. --.

Martin, 1960, Matica slovenská. 18 p. /Metodické listy 34./

KMK

Handbuch der Lithographie und des Steindruckes. Hrg. v. Georg Fritz. Bd. 1. (Handbuch der Lithographie.)

Halle a.S. 1902, W. Knapp. VIII, 475, [25] p. 23 t.

Bibliogr. 449-459.p.

SzEK

[Harkiv.] Harkivsz'kúj derzsavnúj bibliotecsúnj insztütüt. Druha naukovo-metodicsana konferencija vüpuszknükiv insztütütü /10-13 travnja 1960 r./.

Harkiv, 1960, Bibl. inszt. 87 p.

KMK

[Harkiv.] Harkivsz'kúj derzsavnúj bibliotecsúnj insztütüt. Naukova konferencija, prüszvjacsena XXI z'jizdovi KFRSZ.

Harkiv, 1959, Knizsnaja palata. 100 p.

KMK

[Harkiv.] Harkivsz'kúj derzsavnúj bibliotecsúnj insztütüt. 5 zvitno-naukova konferencija. Pidszumkü nauko-voji rabotü za 1960 rik. /7-10 ljotoho 1961 r./.

Harkiv, 1961, Bibl. inszt. 70 p.

KMK

HJELMQUIST, Bengt: Författningar och föreskrifter rörande folk- och skolbibliotek. [Svédorszag. Törvények, rendeletek.] Utgivna av --.

Lund, 1954, Bibliotekstjänst. 126 p. /Sveriges Allmänna Biblioteksforenings handböcker 8./

KMK

Index bibliographicus. Vol. 1. Science and technology. Sciences et techniques. 4. ed.

La Haye, 1959, PID. 118 p. /Fédération Internationale de Documentation. Publ. 322./

AEK

KMK

Information retrieval and machine translations. Ed. [by] Allen Kent. P. 2.

New York - London, 1961, Interscience. IX, 687-1376.p. illusztr. /Advances in documentation and library science 3./

KMK

Insztrukcija za tehnicsezsko urezsdane na ucsilistnite biblioteki. (Szöszt. Szezsina Toseva.) Szofija, 1958, Bibl. V. Kolarov. 68 p. /[Szofija.] Dörzsavna biblioteka V. Kolarov. Metodicsni materiali 1958. 2./
KMK

Intelligencija v bor'be za kul'turu szela. (Red. A.G.Perepelickaja.) Moszkva, 1957, Szovetszkaja Roszszijsa. 35 p.
KMK

IRMLER, Ján: Zlepšit' prácu a knihou v banských strediskách. Martin, 1960, Matica slovenská. Litogr. 3 lev. /Metodický list 37./
KMK

Iszkuszszto srita. Rabott moszkovszkih hudozsenikov knigi. (Szöszt. I.D. Kricsevszkij.) Moszkva, 1960, Iszkuszszto. 147 p.
KMK

Isztorija knigi. Programma kursza dlja sztudentov bibliotecsnuh insztitutov. (Red. A.D. Ejhengol'c.) Moszkva, 1960, Szovetszkaja Roszszijsa. 21 p.
KMK

JOHNSON, A[lfred] F[orbes]: Type designs. Their history and development. 2. ed. London, 1959, Grafton. VIII. 183 p. Bibliogr. 167-178.p.
KMK

Kak pol'zovat'szja katalogami. Pamjatka csitateljam sztarszego vozraszt. (Szöszt. T.A. Gakina.) 2. izd. Moszkva, 1956, Bibl. im. Lenina. 27 p.
KMK

KALAJDZSIEVA, K. - PACSEVA, A.: Rabotata sz populjarna esztesztvenonaucsnaja literatura v bibliotekite. Szofija, 1956, Nauka i izkusztvo. 63 p.
KMK

[Kazan'. Universzitet.] Naucsnaja biblioteka im. N.I.Lobacsevszkogo. Putevoditel'. (Szöszt. A.K. Ginijatullina.) Kazan', 1955, Tatpoligr. 32 p. 5 t.
KMK

KEDROV, B(onifacij) M(ihajlovics): Kلاسزszifikacija nauk. 1. Engel'sz [Engels Friedrich] i ego predseestvenniki. Moszkva, 1961, Izd. VPS i AON pri CK KPSzSz. 471 p. 1 t.
KMK

Kiberneticseszki szbornik. 2. Szbornik perevodov. Red. A. P. Ersov, O.B. Lupanov i dr. Moszkva, 1961, I.L. 266 p. illusztr.
KMK

KIRKEGAARD, Preben: La bibliotheque publique au Danemark [Dánial]. Copenhagen, [1960], Det Danske Selskab. 88 p. 8 t. /Aspects de la culture danoise./
KMK

Kلاسزszifikacija literaturu v organah goszudarstvennoj regisztracιονno-ucsetnoj bibliografii. Izd. 3. izsprav. Moszkva, 1961, Knizsn. palata. 153 p.
KMK

KNAPP, Reinhart: Der Weg des Buches vom Verlag zum Sortiment. Ein Ratgeber für Verlagsauslieferer und Bestellbuchführer. Wiesbaden, 1958, Marx. 174 p.
KMK

Knihou na pomoc technickému rozvoji. Zkušencsti sovětských knihoven. (Připrav. Ústřední vědecko-metodický kabinet knihovnictví. Úvod napsal Antonín Derfl. Přelož. Jaroslava Petrásková.) Praha, 1960, Orbis. 56 p. /Knižnice osvětových aktualit./
KMK

KOL'COV, A(natolij) V(aszil'-evics): Kul'turnoe sztroitel'sztvo v RSzFSzR [Orszország] v godu pervoj pjatiletki /1928-1932/. Moszkva - Leningrad, 1960, Akad. nauk. 207 p.
KMK

KORNECKA, Józefa: Przechowywanie i konserwacja zbiorów bibliotecznych. Warszawa, 1955, Stow. Bibliotekarzy Polskich. 29 p. /Pachowa biblioteka zakladowa 5./
KMK

KOSCHLICK, Herbert: Mehrfarben-druck. Eine technologische Anleitung. Leipzig, 1960, Verl. für Buch- und Bibliothekswesen. 145 p. 14 t.
KMK

KOSSUTH, Edward: Wiadomości o książce i innych materiałach bibliotecznych. Warszawa, 1955, Stow. Bibliotekarzy Polskich. 83 p. 1 t. /Pachowa biblioteka zakladowa 1./
KMK

KOVÁCS Máté: Livres et bibliothèques en Hongrie [Magyarország] après la Seconde Guerre Mondiale. Copenhagen, 1961, Munksgaard. 57-80 p. /Klny. a Libri-ból./
KMK

KRIEG, Werner: Leihverkehr und Zentralkataloge. - REDLICH, May - SCHMIDT, Hans: Auswahlverzeichnis allgemeiner Nachschlagewerke für kleine Behördenbüchereien. Bonn, 1960, Bibl. des D. Bundestages. 21 p. /Arbeitsgemeinschaft der Parlaments- und Behördenbibliotheken. Arbeitshefte 4./
Soksz.
KMK

KUNZE, Rolf: Kleine Setzmaschl-
nenkunde.
Leipzig, 1953, Fachbuchverl. VI, 178 p.
illusztr. /Bibliothek Wissen und Schaf-
fen./

KMK

KURDYBACHA, Emilia: Zarys
historii bibliografii do 1939. roku /ze
szczególnym uwzględnieniem Polski./
Warszawa, 1960, POKKB. 39 p. /Kores-
pondencyjny kurs bibliograficzny 11./

KMK

LABBE, Yvonne - RUYSSSEN, Yvonne -
KLEINDIENST, Thérèse: Administration des
bibliothèques. 5. éd.
Paris, 1959, Bibl. Nationales. 98 p.
Soksz.

FSZEK
KMK

(Lateinische Fachtexte. T. 1.)
LEHMANN, Cornelia: Lateinische Titel.
Zgest. von --.
Berlin, 1960, Inst. f. Bibliothekswis-
senschaft d. Humboldt-Univ. 104, LXVIII p.
/Fremdsprachige Fachtexte für den Nach-
wuchs an wissenschaftlichen Bibliotheken
3./

KMK

[Leipzig.] Deutsche Bücherei.
Der alphabetische Katalog und der Sach-
katalog der --. Eine Anleitung zu ihrer
Benutzung.
Leipzig [1961], Hausdruck der D. Büche-
rei. 17 p.

KMK

[Leningrad.] Biblioteka Akademii
Nauk SzSzsZR. Goszudarsztvennaja pub-
licsnaja biblioteka im. M.E. Szaltükova-
Sosedrina. Szvodnój katalog inosztrannüh
knig po bibliotekovedeniju 1946-1956.
(Szoszt. N.A. Laszkeev, L.G. Szolomaha.)
Moszkva - Leningrad, 1958, Akad. nauk.
80 p.

KMK

LEVIN, V.L.: Szpravocsnoe po-
szobie po bibliografii dlja biologov.
Moszkva - Leningrad, 1960, Akad. nauk.
406 p. 1 t.

KMK

Linguistic and engineering
studies in the automatic translation of
scientific Russian into English. Technical
report. Phase 2. Prep. by University
of Washington-Seattle.
Washington, 1960, Univ. of Washington
Press. 492 p.

KMK

LITTON, Gaston: Manual para el
curso B-4 historia de libros y biblio-
tecas. [Publ.] Escuela Interamericana de
Bibliotecologia.

Medellin, Colombia, 1960, Ed. Univ. de
Antioquia. IV, 51 lev.
Bibliogr. 48-51. lev.
Soksz.

KMK

LLOYD, G.A.: Comparison of the
Dewey and Universal Decimal Classifica-
tions at a minimum 3-figure level.
La Haye, 1960, FID. 38 p. /F[édéra-
tion] I[nternational de] D[ocumentation]
publ. 329./ /Etudes de classification
10./

KMK

LOHEN-STEFANKO, Franciszek: Z
doświadczeń bibliotekarza gminnego
[Gorce. Gminna Biblioteka Publiczna.]
Warszawa, 1954, Wiedza Powszechna. 33
p. illusztr.

KMK

MANEVY, Raymond: L'évolution de
la presse quotidienne.
[Paris] 1958, Ed. Estienne. 87 p. il-
lusztr. /A Bibliographie de la France
melléklete./

KMK

MASKOVA, M.V.: N(ikolaj) V(a-
szil'evics) Zdobnov. /1888-1942./ O-
cserk zsizni i dejatel'noszti. Prediszl.
P.N. Berkov.
Moszkva, 1959, Knizsnaja palata. 132
p. 1 t. /Dejатели knigi./
Bibliogr. 99-[123.] p.

KMK

MAUROIS, André: Public libraries
and their mission.
Paris, 1961, UNESCO 33 p. illusztr.

KMK

METCALF, Keyes D[e Witt]: Co-
operation among Maine libraries. A re-
port prepared for the larger libraries
of Maine.
Cambridge, Mass. 1961, ny. n. 22 p.

KMK

[METELKIN] MIETELKIN, N.: Plano-
wanie pracy w bibliotece rejonowej. [Pla-
nirowanie robotü rajonnoj biblioteki.]
Warszawa, 1953, Wiedza Powszechna. 41 p.

KMK

[Moszkva.] Fundamental'naja bib-
lioteka obszesztvennüh nauk. /Iz opüta
robotü za 40 let./ Szbornik sztatej. (Red.
koll. E.V. Bazsanova, O.A. Barükina i dr.)
Moszkva, 1960, Akad. nauk. 317 p.

KMK
SZEK

[Moszkva. Goszudarsztvennaja
biblioteka SzSzsZR im. V.I. Lenina.] Pu-
tevoditel' po katalogam dlja csitatelej
naucsnüh csital'nüh zalov. (Red. V. A.
Vaszilevszkaja.) Izd. 4.
Moszkva, 1958, Bibl. im. Lenina. 43 p.

KMK

MOUCHA Antonín: Správa knihovny.
Praha, 1947. Borový. 197 p.

KMK

Novüe metodü resztavracii i
konszervacii dokumentov i knig. Szbornik
robot za 1958 g. (Otv. red. N.Ja. Szol-
ecsnik.)
Moszkva - Leningrad, 1960, Akad. nauk.
173 p.

KMK

O bibliotekach i bibliografii.
Artykuly z 5. tomu Wielkiej encyklopedii
radzieckiej. [Bol'saja szovetszkaja énciklopedija.]
Warszawa, 1952, Zakl. Wyd. Szkolnych.
103 p. illusztr.

KMK

ONDRUS, Pavel: Súčasný slovenský
spisovný jazyk. Morfológia.
Bratislava, 1959, Ped. nakl. 86 p.
/Vysokoškolské učebné texty./

KMK

An operations research study of
the dissemination and use of recorded
scientific information in three parts:
1. Journal reading by physicists and
chemists. 2. The cost of journal publi-
cation. 3. The effect of condensation on
comprehension of journal articles. By the
Operations Research Group. Case Institute
of Technology Cleveland.
Cleveland, O. 1960, Inst. of Technology.
63 lev. illusztr.

KMK

OSBORN, Andrew D.: Serial publi-
cations. Their place and treatment in
libraries.

Chicago, 1955, ALA. XIII, 309 p.
Bibliogr. 289-300.p.

KMK

OSZTROVSZKIJ, R(oman) M(atvé-
evics): Luzenszkaja szel'szkaja bibli-
oteka. Iz opíta robotü sz csitatelem.
Moszkva, 1959, Szovetszkaja Roszszi-
ja. 47 p.

KMK

(PAPÍRNÍK, M.): Knihy o knize.
(Zprac. --.)
Brno, 1959, Univ. knihovna. 8 p. /Bib-
liografický leták 27./

KMK

PAULER, Hans: Das Bildarchiv der
Österreichischen Nationalbibliothek. Ein
Institut zur öffentlichen Pflege der
Dokumentarphotographie. Geschichte und
Programm.

Wien (1947), Gallus. 130 p. 16 t.

KMK

PELCOWA, Janina: Organizacja bib-
liografii za granicą.
Warszawa, 1960, PÓKKB. 29 p. 1 t. /Ko-
respondencyjny kurs bibliograficzny 13./

KMK

POWELL, Lawrence Clark: Books
in my baggage. Adventures in reading
and collecting.

London, (1960), Constable. 136 p.

KMK

[Praha. Národní a universitní
knihovna.] Die Staatsbibliothek der
Tschechoslowakischen Republik. Die Uni-
versitätsbibliothek in Prag. (Verf. von
V. Jirkovská.)

Prag, 1960, Staatsbibliothek - Univer-
sitätsbibliothek. 16 p. illusztr.

KMK

Prescurtarea titlurilor de peri-
odice.

[Bucuresti] 1958, D.G.M.S.I.I.D.T. 32
p. /R[epublica] P[opulară] R[omina].
Standard de stat. Proiect in redactarea
l. 995/[19]58./
Soksz.

KMK

Print, radio, and film in a
democracy. Ten papers on the administra-
tion of mass communications in the
public interest... Ed. with an intr. by
Douglas Waples.

Chicago, Ill. 1942, The Univ. of Chi-
cago Press. XI, 197 p.
Bibliogr. 185-189.p.

KMK

Propaganda literaturü o Velikoj
Oktjabr'szkoj Revoljucii. Szbornik me-
todiceszkih i bibliograficeszkih ma-
terialov v pomocs' bibliotekam.
Vladivosztk, 1957, Primorszakaja kra-
evaja bibl. im. Gor'kogo. 87 p.

KMK

Propahanda politücsnoji litera-
turü v bibliotekah. Z doszvidu robotü.
(Uporzjad. V. Martinenko.)

Küjiv, 1961, Derzspolitvüдав. 66 p.
/Doszvid bibliotecsnoji robotü./

KMK

Rabota bibliotek v pomocs' sza-
moobrazovaniju. /Metodiceszkie mate-
rialü./ (Szoszt. V. Tokarev.)

Moszkva, 1961, Bibl. im. Lenina. 34 p.

KMK

Rabota kluba sz molodezs'ju.
(Red. I.N. Nikolaeva.)

Moszkva, 1957, Szovetszkaja Roszszi-
ja. 15 p.

KMK

Rabota sz csitateljami. Učsebnik,
(Red. V.F. Szaharov, I.M. Caregradszkij.)
Moszkva, 1961, Szovetszkaja Roszszi-
ja. 237 p.

PszEK

KMK

RANGANATHAN, S[hivali] R[aman-
rita]: Library manual for library
authorities, librarians and honorary
library workers. 2. ed. compl. re-
written.

London, 1960, Asia. 415 p. /Ranga-
nathan series in library science 6./
/Madras Library Association publ. ser.
25./

Bibliogr. 397-401.p.

KMK

Remont knig i provedenie szani-
tarnogo dnja v rajonnüh i szel'szkih
bibliotekah. Metodiceszkoje poszobie.
Red. O.V. Kozulina.

Moszkva, 1960, Bibl. im. Lenina. 15 p.
illusztr.

KMK

Répertoire international de
l'éducation des adultes. (Publ. par
l'Unesco.)

Lausanne, 1953, Impr. Centrale. 372 p.

KMK

ROTHSTEIN, Jerome: Communication, organization and science. Forew. by C.A. Muses.

Indian Hills, Colo. (1958), Falcons Wing Press. XCVI, 110 p. /Keystone series./

KMK

RYTEL, Zofia: Opracowanie księgozbioru.

Warszawa, 1955, Stow. Bibliotekarzy Polskich. 122 p. /Fachowa biblioteka zakładowa 4./

KMK

SAVAGE, Ernest A[ibert]: A librarian looks at readers. Observation for book selection and personal service. 2. ed.

London, 1950, The Library Ass. 266 p.

KMK

Savez društava bibliotekara FNRJ, 2 i 3 kongres.

Ljubljana, 1958, Štampa grafičko preduzeće Akademija, Beograd. 257 p.

KMK

Savez Društava Bibliotekara Jugoslavije. Četvrti [4.] kongres - - . (Ured. Vladimir Pitovič.)

Beograd, 1959, Stamp. Bibliogr. Inst. 272 p.

KMK

SCHINDOWSKI, Egon - SCHÜRZ, Otto: Bibliographie zur statischen Qualitätskontrolle.

Berlin, 1958, Druck. Vorwärts. 87 p. /[[Berlin.] Deutsche Staatsbibliothek. Bibliographische Mitteilungen 15./

KMK

Sovětské knihovnictví. Sborník statí. (Vybral a red. Josef Straka. Přelož. Jiří Cejpek, Vladimír Černý etc.)

Praha, 1961, Orbis. 377 p. 1 t.

KMK

Standards for school library programs. By the American Association of School Librarians in co-operation with the American Association of Colleges for Teacher Education, American Association of School Administrators etc. ... - Discussion guide.

Chicago, 1960, American Library Association. 2 db.

KMK

The state of the library art. Ed. by Ralph R. Shaw. Vol. 2. p. 3.

KIRKWOOD, Leila H.: Charging systems. Rutgers - New Brunswick, 1961, Graduate School of Library Service - Univ. VII, 8-397. p.

KMK

The state of the library art. Ed. by Ralph R. Shaw. Vol. 5. p. 3. HAWKEN, William R.: Full-size photocopying.

Rutgers - New Brunswick, 1960, Graduate School of Library Service - Univ. VII, 397 p. illus. tr.

KMK

(ŠTEFÁNIK, Ján): Développement de la bibliographie [!] en Slovaquie pendant les années 1954. et 1955.

Martin, 1954, Matica Slovenská. 5 p. Rotaprint sokaz.

KMK

ŠTEFÁNIK, J[án] - HOLANOVÁ, E(mília): Za vedecký svetonáhľad proti náboženským prežitkom. /anotovaná odporúčajúca bibliografia./

Martin, 1960, Matica slovenská. 106 p. /Na pomoc knihovníkom a čitateľom 10./

KMK

[SZAFONOV] SAFONOW, M.-[POTAPOV] POTAPOV, M.: Praca biblioteczna w rejonie. (Biblioteczna praca w rajone.)

Warszawa, 1953, Wiedza Powszechna. 119 p.

KMK

Szel'szkaja biblioteka. Praktičeskoe posobie dlja szel'szkogo bibliotekarja. (Red. V.N. Keszszenih.)

Moszkva, 1958, Bibl. im. Lenina. 315 p. illus. tr.

KMK

[Szofija. Universzitet.] Univerzitetazka biblioteka. Szpütnik na csitatelja. (Szösz. Todor Popiliev, Elena Duskova.)

Szofija, 1954, Nauka i izkusztvo. 79 p. 1 t.

KMK

SZÜTIN, I(van) D(mitrievics): Szisz dlja knigi.

Moszkva, 1960, Goszpolitizdat. 278 p. 5 t. /Iz isztorii knigi i izdatel'szkogo dela v Roszszii./

KMK

Szvistov. /Narodno csitaliste Elenka i Kiril D.Ávramovi. Szto godini Narodno csitaliste Szvistov. Jubileen szbornik 1856-1956. Red. na Racsó K.Kazanszki.

Szvistov, 1958, Pecsát na Okolijszkija promislen kombinat. 495 p. illus. tr.

KMK

Tablicü bibliotecznoj klaszszifikacii dlja maszszovüh bibliotek. Red. Z[aharij] N[ikolaevics] Ambarcumjan.

Moszkva, 1961, Knizsznaja palata. 188 p.

KMK

TAX, Zdeněk: Výchovný význam knihoven v ústavech pro dorost. Příručka pro vychovatele.

Praha, 1959, Ped. nakl. 115 p. /Praha. Národní knihovna 9./

KMK

TICHÝ, Alojz: Příručka pre knihovníkov malých a stredných knižnic.

Martin, 1952, Matica slovenská. 122 p. /Knižnica osvety 20./

KMK

Young adult services in the public library. Prep. by the Public Library Association.

Chicago, 1960, ALA. 50 p. Bibliogr. 48-50.p.

KMK

UNESCO. Executive Board. 50. session. Paris 21 April - 24 May 1958. - Conseil Exécutif. Summary records. - Comptes rendus analytiques. Paris, 1958, UNESCO. X, 663 p. Spanyol és orosz nyelven is.
KMK

UNESCO, Executive Board. 51. session. Brussels, from 15 September to 1 October 1958. - Conseil Exécutif. Summary records. - Comptes rendus. Paris, 1958, UNESCO. VI, 236 p. Spanyol és orosz nyelven is.
KMK

Union catalogues. Proceedings and national report 1957. Catalogues collectifs. Compte rendu et rapports nationaux 1957. [La Haye, 1957, Nijhoff.] 15 p. /Klny. az Actes du Conseil de la FIAB-ból./
KMK

VERRY, H.B. (R.): Quelques procédés d'impression et de reproduction. Paris, 1955, UNESCO. 79 p. illusztr. /Études et documents d'éducation II./ Bibliogr. 76-79.p.
KMK

VESKIMÄGI, K.: Kataloogimisreeglid rahvaraamatukogudele. Koost. ---. Tallinn, 1960, Eesti Riiklik Kirj. 150 p.
KMK

Vszerószszijszkoe szovescsanie po kul'turnoproszvetitel'noj rabote v deravne. Materialü. (Red. Hehlovskaja N.Sz.) Moszkva, 1957, Szovetszakaja Roszszijsza, 161 p. 1 t.
KMK

VUKŠA, Drago: Les buts et l'organisation de la documentation en Yougoslavie. [Zadaci i organizacija dokumentacije u Jugoslaviji.] [Éd. par la] Commission Nationale de la R.F.P. de Yougoslavie pour l'UNESCO et le Centre Yougoslave de Documentation Technique et Scientifique. Belgrade, 1955, ny. n. 11 p.
KMK

Who's who in publishing. (A biographical dictionary containing... biographies of publishers attending the 15th Congress of the International Publishers' Association at Vienna from May 24th to 30th 1959. Closing date April 15, 1959.) Vienna, 1959, Druck. Rosenbaum. 85 p.
KMK

ZORN, Rudolf: Kleines Lexikon der Druckschwierigkeiten. Ein Ratgeber von A bis Z für den Buchdrucker. Leipzig, 1955, Fachbuchverl. 141 p. illusztr. /[Bibliothek Wissen und Schaffen.]/
KMK

ZSIVOVA, Z(inaida) Sz(emenovna): Rabota sz bibliograficeszkimi poszobijami v detszkoi biblioteki. Lekcija dlja sztudentov zaocsnogo otdelenija po kurszu "Bibliografija detszkoi literaturü". Moszkva, 1956, Goskul'tproszvetizdat. 23 p.
KMK

KÖNYVTÁRI FIGYELŐ

KÜLFÖLDI SZEMLE

Kiadja a Könyvtártudományi és Módszertani Központ
F.k.: Barabási Rezső
1962. február 1.
Példányszám: 500 Terjedelem: 4,5 A5 iv
Készült a KMK házi sokszorosítójában
(Bp. VIII. Múzeum u. 3.)

Kéziratként